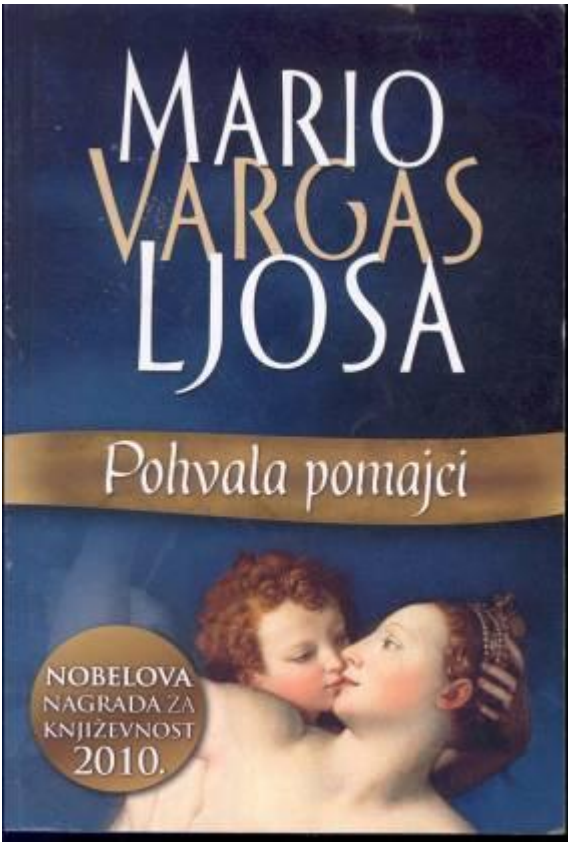

MARIO VARGAS LJOSA

Pohvala pomajci

NOBELOVA
NAGRADA ZA
KNJIŽEVNOST
2010.

Mario Vargas Ljosa

Pohvala pomajci

Ovom knjigom Vargas Ljosa je uspeo da nam svoje omiljene teme, ljubav i erotiku, predstavi na nov, veoma provokativan način. Tumačeći šest reprodukcija slika, on ih ujedno oživljava i kroz njih nam priča priče u kojima ljupki i lepi Fončito uznemirava svoju maćehu, donju Lukreciju, a don Rigoberto se posvećuje ponoćnim maštanjima terajući nas da se zapitamo je li dečak sam Eros koji se zavlači u nedra zrele žene, ili je reč o sanjarijama njenog muža, don Rigoberta. Preplićući mit i stvarnost, Vargas Ljosa će nas provesti i kroz ispovesti vladara drevne Lidije i Dijane, boginje lova.

Neveliko po obimu ali bremenito temama od kojih bi nas obuzeo stid da ih na ovako maestralan način pisac nije obradio, ovo delo je jedinstveno u opusu Marija Vargasa Ljose.

Laguna

Naslov originala Mario Vargas Llosa

ELOGIO DE LA MADRASTRA

Copyright© Mario Vargas Llosa, 1988

Treba nositi svoj porok kao kraljevski kaput, nehajno.

Kao oreol na koji se tobož ne osvrćemo, navodno ga ni ne primećujući.

Samo ljudima s porocima obris se ne gubi u žitkom blatu atmosfere.

Lepota je porok forme, i to božanstven.

Sesar Moro, Ljubav do smrti

Pinakoteka

Jakob Jordans,

Kandaul, kralj Lidije, pokazuje svoju ženu premijeru Gigu (1648), Nacionalni muzej u Stokholmu (24)

Fransoa Buše,

Dijana posle kupanja (1742) ulje na platnu, Luvr, Pariz (48) Tician, *Venera, Amorom i Muzikom*, ulje na platnu, Prado, Madrid. (64) Fransis Bejkn, *Glava 1*, (1948), ulje i tempera, zbirka Ričarda S. Cajslera, Njujork.. (80) Fernando de Sišlo, *Pul za Mendijetu 10* (1979), akrilik na platnu, posebna 'Zbirka (96) Fra Anđeliko, *Blagovesti* (oko 1437), freska, manastir Svetog Marka, Firenca (112)

Rođendan donje Lukrecije

NA SVOJ četrdeseti rođendan, donja Lukrecija zateče na uzglavlju čestitku dečjim rukopisom, veoma brižljivo i krasnopisom ispisanu: „Srećan rođendan, pomajko!

Nemam para da ti nešto poklonim, ali ću marljivo učiti, biću najbolji u razredu i to će biti moj poklon.

Najbolja si i najlepša i sanjam te svake noći.

Još jednom – srećan rođendan!

Alfonso"

Ponoć je već bila prošla i don Rigoberto je bio u kupatilu, predan svom obrednom kupanju pred počinak, tako složenom i polaganom.

(Posle erotskog slikarstva, njegova omiljena razbibriga bese telesna čistoća; duhovna ga nije toliko uznemiravala.) Ganuta dečakovim pisamcetom, donja Lukrecija oseti neodoljivu želju da ga smesta vidi i da mu zahvali. Ti redovi behu, uistinu, znak da ju je porodica

prihvatila. Da li je još bio budan? Šta mari! Ako nije, veoma pažljivo će ga poljubiti u čelo da ga ne probudi.

Dok je silazila niz zastrto stepenište zamračene kuće prema Alfonsovoj odaji, razmišljala je: „Osvojila sam ga. Eto, već me voli.“ I njene vajakadašnje strepnje u vezi sa detetom počеше da se raspršuju poput lake izmaglice, pocepane letnjim suncem Lime. Bila je smela s uma da ogrne kućnu haljinu, pa se zaputila potpuno naga pod lakom spavačicom od crne svile dok su njeni beli, raskošni, još čvrsti oblici takoreći plovili u senci presećenoj odblescima svetla sa ulice. Duga kosa joj je bila raspuštena a još nije stigla da poskida naušnice, prstenje i ogrlice po povratku sa proslave.

U dečjoj sobi beše, naravno, upaljeno svetlo – Fončo je uvek čitao do duboko u noć! Donja Lukrecija kucnu na vrata i uđe. „Alfonsito!“ žučkastoј svetlećoj kupi koju je isijavala noćna lampa, iza knjige Aleksandra Dime promoli se preplašeno lice malog Isusa. Zlačane, razbarušene kovrdže, u čudu poluotvorena usta pokazivaše dvostruki niz kao sneg belih zuba, a ogromne, širom otvorene plave oči pokušavale su da je razaznaju i razluče od pomrčine do vratka. Donja Lukrecija se nije pomerila već ga je, obuzeta nežnošću, posmatrala. Dobrog li deteta! Po rođenju pravi anđelak, kao jedan od onih malih paževa sa golicavih gravira koje je njen muž skrivao iza sedam brava.

„To si ti, pomajko?“

„Ala si mi divno pisamce napisao, Fončo! To je najlepši rođendanski dar koji sam ikada primila, kunem ti se.“

Dečak je poskočio i već je stajao u postelji. Smešio joj se, raširenih ruku. Dok je, takođe nasmešena, išla ka njemu, donja Lukrecija uhvati – nasluti? – u očima pastorka jedan pogled koji je iz radosti prelazio u smetenost da bi se, zapanjen, usredsredio na njene grudi. „O, pobogu, skoro si gola“, pomisli ona. „Kako si samo zaboravila ogrtač. ludo jedna.

Lep prizor za mališana.“ Da nije popila koju čašu više no što je trebalo?

Ali Alfonsito ju je već grlio: „Srećan rođendan, pomajko!" Njegov zvonak, bezbrižan glas krepio je noć. Donja Lukrecija oseti uz svoje telo izdžikljalu siluetu lomnih, tananih kostiju i pomisli na ptičicu. Pade joj na um da bi se dečak prelomio kao suva vlat, samo kad bi se naglo protegao.

Tako, dok je on stajao na postelji, behu iste visine. Mazio ju je svojim dugim prstima po vratu i s ljubavlju celivao u obraz. I donja Lukrecija ga zagrlila i jedna joj ruka, skliznuvši pod košulju marinskoplave pidžame sa crvenim prugama, prede preko njegovih leđa i opipa vršcima prstiju tananu kičmenu kaskadu. „Mnogo te volim, pomajko“, prošapta glasić tik uz njeno uvo. Donja Lukrecija oseti nakratko ustašca na unutrašnjem režnju svoje ušne školjke, ljubila su je, grickala, s njom se poigravala.

Izgledalo joj je kao da se Alfonsito istovremeno smeje dok je mazi. Grudi su joj se nadimale od nadošlih osećanja. I kad samo pomisli kako su joj prijateljice proricale da će joj glavna prepreka biti upravo taj pastorak, da zbog njega nikad neće uspeti da bude srećna sa Rigobertom. Tronuta, i ona je njega poljubila, u obraz, u čelo, u raščupanu kosicu, dok se lagano, kao da potiče izdaleka, takoreći ne primećujući ga, jedno drukčije osećanje prelivalo s kraja na kraj njenog tela, podrobno obuzimajući naročito one delove – grudi, trbuh, butine, vrat, ramena, obraze – izložene dodiru dečaka. „Zaista me tako mnogo voliš?", upita ga ona, pokušavajući da se odmakne. Ali Alfonsito je nije puštao. Staviše, dok joj je pevušeći odgovarao „mnogo, pomajko, tebe ponajviše", obesio se o nju. Onda su je njegove ručice dohvatile za slepoočnice i zabacile joj glavu. Donja Lukrecija oseti kako je ključa poljupcima po ćelu, po očima, po obrvama, po obrazima, po glavi... Kad mu tanane usnice okrznuše njene, ona, pometena, stegnu zube. Da li je Fončito shvatao šta radi? Da li je trebalo da ga naglo odgurne? Ali ne, ne, otkud bi bilo i trunke predumišljaja u vragolastom lepršanju tih malih usana koje

su, dva-tri puta, pogrešno procenjujući geografiju njenog lica, prionule uz njene i žudno ih pritisle.

„E, lepo, a sad na spavanje“, reče ona najzad, oslobađajući se dečaka.

Trudila se da se ponaša neusiljeno. „Ako ne budeš spavao, nećeš na vreme ustati za školu, mališa.“

Potvrdno klimajući glavom, dečak se uvuče u postelju. Posmatrala ga je onako nasmešenog, zajapurenih obraza i s izrazom ushićenja na licu.

Ama otkud bi u njemu bilo i trunke pritvornosti! Zar to čisto lišće, te vesele oči, majušno telo što se uvijalo pod pokrivačima ne behu oličenje nedužnosti? Ti si kvarna, Lukrecija! Ušuškala ga je, poravnjala mu jastuk, poljubila ga u kosu i ugasila lampu pored uzglavlja. Kad je izlazila iz sobe, čula ga je kako popeva: „Biću najbolji u razredu i to ću ti pokloniti, pomajko!“ „je li to obećanje, Fončito?“

„Časna reč!“

U zavereničkoj samoći stepeništa, dok se vraćala u spavaću sobu, donja Lukrecija oseti da plamti od glave do pete. „Nije to od groznice“, reče sebi, sva zbunjena. Zar je moguće daje to delo bezazlenih milovanja jednog deteta? Eh, ženo, postaješ stvarno poročna! Da to nije prvi znak starenja? Jer beše izvesno da je buktala i da joj butine behu skroz vlažne... Kakva sramota, Lukrecija, kakva sramota! I smesta joj kroz glavu prohuja sećanje na jednu raspusnu prijateljicu koja je, tokom čajanke namenjene prikupljanju priloga za Crveni krst, za svojim stolom nagnala na rumenilo i usplahirila sve prisutne ispričavši im da .se kao buktinja raspali kad god kao od majke rođena drema po podne s jednim mlađanim štićenikom dok joj on češka leđa.

Don Rigoberto beše go, izvaljen na leđima preko granatnog prekrivača s motivima škorpije. U tamnoj odaji, tek šturo osvetljenoj

odblescima svetla sa ulice, njegova duga beličasta silueta, rutava po grudima i među nogama, ostade nepomična dok se donja Lukrecija izuvala i, ne dotičući ga, pružala kraj njega. Da li je njen muž već zaspao?

„Gde si bila?“, začu ga ona kako mrmlja zgusnutim, okasnelim glasom čoveka koji zbori iz pucketanja nestvarnosti, glasom koji je ona tako dobro poznavala. „Zašto si me napustila, dušo moja?“

„Otišla sam da dam pusu Fončitu. Napisao mi je pisamce za rođendan koje nisi video. Gotovo sam se rasplakala koliko je dirljivo.“

Naslutila je daje on jedva slušao. Oseti desnicu don Rigoberta kako miluje njenu bulinu. Palila je poput obloga umočenog u vrelu vodu. Prsti su mu se trapavo zaplitali u silne nabore njene spavačice. „Da li će shvatiti da sam potpuno vlažna?“, pomisli ispunjena nelagodnošću.

Spopade je prolazna slabost, i to od istog onakvog vala vrućine koji ju je iznenadio na stepeništu: vratio joj se kroz čitavo telo i sva se naježila.

Činilo joj se da su joj se sve pore otvorile i da žudno iščekuju.

„Da li te je Fončito video u toj spavačici?“, maštao je raspaljen glas njenog muža, „Probudićeš u klincu grešne misli. Možda će noćas snovati svoj prvi erotski san.“

Čula ga je kako se uzbuđeno smeje. I ona se nasmeja: „Ama šta pričaš, ludo jedna!“ Istovremeno ga je tobože udarila, puštajući da joj leva ruka padne na don Rigobertov trbuh. Ali ono sto dotače bese jedna propeta, pulsirajuća muška držalja.

„Šta je ovo? Staje ovo?“, povika donja Lukrecija, pritiskujući ga, rastežući, ispuštajući ga pa ga opet hvatajući. „Vidi, vidi šta sam našla, to je bogme iznenađenje!“

Don Rigoberto ju je već bio navalio preko sebe i ljubio slasno, kušajući joj usne, razdvajajući ih. Jedan dugi čas, dok je sklopljenih očiju osećala kako vrh jezika njenog muža istražuje jamu njenih usta, kako šeta po desnim i po nepcu, svojski se trudeći da se njima osladi i do tančina ih upozna, donja Lukrecija bese utonula u neku blaženu ošamućenost, neko gusto ustreptalo stanje od kojeg su malaksavali i mlitaveli njeni udovi, od kojeg kao da je plutala, potapala se, vrtela se ukруг. A na dnu tog ugodnog kovitlaca u koji se pretvorila kao i život, kao da se pomaljalo i iščezavalo u nekom izbledelom ogledalu, tu i tamo se ocrtavalo mlađano lice uljeza, jednog rumenog anđelka. Muž joj zadiže spavaćicu i poče da je miluje po bedrima, kružnim, promišljenim pokretima dok joj je ljubio grudi. Čula ga je kako šapće da je voli, kako mrmlija nežno da je pravi život za njega počeo tek s njom. Donja Lukrecija ga je poljubila u vrat i grickala mu prsa dok ga ne začu kako ječi; a potom je natenane počela da liže ona mesta koja su ga toliko uzbuđivala i koja je don Rigoberto za nju tako predano prao i mirisao pre no što bi legao; pazuha. Čula je kako prede poput razmažene mace i kako se uvija pod njenim telom. Pomahnitale, njegove ruke razmakoše noge donje Lukrecije, pokretom gotovo razdraženim nestrpljenjem. Postaviše je da klekne nad njih, namestiše je kako valja, otvoriše je. A ona zastenja, ranjena i radosna, dok je u zbrkanom magnovenju nazirala sliku svetog Sebastijana izbodenog strelama, razapetog na krstu i izbubecanog. Imala je osećanje kao da je nabijena na rog kroz samo srce. Nije više mogla da se obuzda. Poluzatvorenih očiju, ruku zabačenih iza glave, isturenih grudi, pojaha tog ljubavnog ždrepcu što se s njom njihao u istom ritmu i mrmlija neke reči koje je jedva bio kadar da izgovori, dok ne oseti da se sva istrošila.

„Ko sam ja?“, obnevidela upita ona. „Šta kažeš, ko sam bila?“

„Bila si supruga kralja Lidije, ljubavi moja“, grunu don Rigoberto, izgubljen u svom snu.

Kandaul, kralj Lidije

JA SAM Kandaul, kralj Lidije, male zemlje između Jonije i Karije, u srcu one teritorije koju će mnogo vekova kasnije nazivati Turskom. U mom kraljevstvu se ne ponosim najviše od suše ispu cal im planinama ni kozarima što, kad nužda pritera, vojuju protiv napadača iz Frigije i Eolije ili dorskih pridošlica iz Azije i pobeđuju ih, kao i fenićanske i lakedemonske bande ili one skitske nomade što dolaze da pljačkaju duž granice, već sapima moje žene Lukrecije.

Kažem jasno i glasno: sapima. Ne zadnjicom, ni dupetom, ni bokovima, ni trticom, već sapima. Jer kad ja nju zajašem, ispuni me ovakvo osećanje: da sam na mišićavoj, baršunastoj ždrebici, ustreptaloj a poslušnoj. Čvrste su te sapi i možda odista tako orijaške kao što govori predanje što o njoj po čitavom kraljevstvu kruži, raspaljujući maštu mojih podanika. (Sve te priče dođu mi do ušiju, ali me ne srde, već mi laskaju.) Kad joj naredim da klekne i celom poljubi sag tako da mogu, koliko mi je volja, natenane da je proučavam, taj dragoceni ljupki objekt poprima najvolšebniju zapreminu.

Svaka polulopta je pravi telesni raj; a obe, podeljene jednoni profinjenom pukotinom osenćenom gotovo neprimetnim maljkama što uranja u šumu opijaj u će beline, crnila i svila – stih vlati kojom su okrunjeni stameni stubovi butina, nagone me da se opomenem jednog oltara one vavilonske varvarske vere zbrisane našom. Čvrste su na dodir te sapi, a slatke pod usnama; široko okrilje, a toplo za studenih noći; meki dušek za počinak umornoj glavi i izvor užitka u času ljubavnog nasrtaja. Prodreti među njih nije lako; bolje reći bolno je, barem u početku, pa čak i junački zbog otpora koji to rumeno meso pruža muževnom napadu. Potrebni su žilava volja i tvrdo, duboko svrdlo, neustrašivo i neuzmaklo pred svim i svačim, kao što je moje.

Kad rekoh Gigu, Daskilovom sinu, a mom čuvaru i ministru, da se više dičim junaštvom moje žile spram Lukrecije na raskošnoj lađi pod punim jedrima naše bračne ložnice no svim svojim podvizima na

bojnom polju ili pravičnošću prema svojim podanicima, on je to proslavio grohotom jer poverova da se šalim. Ali se ne šalim: stvarno je tako.

Sumnjam da me mnogi žitelji Lidije mogu u tom pogledu nadmašiti.

Jedne noći – bejah sasvim trezan – samo da bih potvrdio svoje uverenje, pozvah u svoje odaje Atlasa, najbolje opremljenog od svih etiopskih robova. Naredih da mu se Lukrecija poturi, a njemu da je uzjaše. Nije uspeo, bilo zbog stida što to radi na moje oči, ili zato što je to bio prevelik izazov za njegove snage. Više puta videh kako se odmiče, rešen da ga utera, kako dahće i pobeđen uzmiče. (Pošto je ova epizoda mučila Lukrecijino sećanje, dadoh potom da se Atlasu odrubi glava.) Jer živa je istina da volim kraljicu. Sve je na mojoj supruzi slatko, tanano, u suprotnosti sa božanstvenim izobiljem njenih sapi: i ručice i nožice, tanak pas i ustašca. Nos joj je prćast a oči čežnjive, tajanstveno mirne, čije vode samo užitak i srdžba mogu uzburkati. Proučavao sam je ja kao što učeni ljudi proučavaju stari svitak iz Hrama, i mada verujem da je žmureći poznajem do tančina, svakog dana – svake noći, bolje rečeno – otkrivam u njoj nešto novo što me raznežuje: meko obličje ramena, rupicu na laktu, tananost trbuha, zaobljenost kolena i plavičastu prozračnost šumice pod pazuhom.

Ima ih kojima zakonita žena brzo dojadi. Bračna rutina ubija želju, filozofiraju oni, nema te iluzije koja može potrajati toliko da od nje povazan nabreknu muške žile pre počinka, tolikih godina u braku, ali moja gospa Lukrecija nikako da dosadi. Nikad mi kraj nje nije bilo dosadno. Kad pođem u lov na tigra ili slona ili u ratni pohod, sećanje na nju ubrzava moje srce kao prvih dana, i kad milujem neku robinju ili kakvu drugu ženu tek da me mine samoća u noćima pod ratničkim šatorom, moje ruke uvek osećaju mučnu obmanu: nisu to prave zadnjice, guzovi, trtice, dupeta. Samo su njene – aj, voljena moja! – prave sapi.

Zato sam joj veran u srcu; zato je volim. Zato joj sastavljam pesmice koje joj šapćem na uvo, i kad smo sami, padam ničice na pod da joj ljubim stope. Zato sam joj napunio kovčeg nakitom i draguljima i za

nju poručio iz svakog kutka zemlje obuću, odeću, ukrase koje nikad neće stići sve da ponese. Zato je čuvam i štujem kao najdragoceniji imetak svog kraljevstva. Bez Lukrecije, život bi mi bio smrt.

Prava priča o zgodi s Gigom, mojim čuvarom i ministrom, ne liči mnogo na naklapanja o tom događaju. Nijedna verzija koju sam čuo i ne dotiče istinu. Uvek je tako: mada mašta i istina imaju isto srce, njihova lica su kao dan i noć, kao vatra i voda. Niti je bilo opklade ni bilo kakve zamene; sve se desilo slučajno, kako mi je naglo šunulo u glavu, tek tako ako nije smicalica kakvog malenog božanstva šalji vdžije.

Prisustvovali smo jednoj od onih beskonačnih svečanosti na zaravni pokraj Palate, gde su vazalna plemena, pristigla da mi uruče poklone, zaglušivala naše uži divljačkim pojanjem i zaslepljivala nas prašinom koju su podizali akrobati na konj ima. Spazišmo takođe i par volšebnika što viđaju bolne prahom leševa, kao i jednog sveca koji se molio vrteći se na petama. Ovaj poslednji je odista pobuđivao dubok utisak: podstaknut snagom svoje vere i vežbama disanja koje prate njegov ples – neko hrapavo dahtanje, sve jače i jače, koje kao da je nicalo iz dubine duše – pretvorio se u ljudsku vetrenjaču i u jednom trenu toliko se brzo okretao da je iščezao pred našim očima. Kad ponovo zadobi sopstveno telo i kad se zaustavi, beše obliven znojem kao teretni konj i bled kao krpa, dok mu oči behu tako unezverene kao da su spazile boga, ili više bogova.

O tim volšebnicima i o svecu razgovarali smo moj ministar i ja dok smo slasno kušali po pehar grčkog vina, kad mi dobri Gig – s vragolastom iskrom koju mu je piće u pogledu užeglo – iznenada došapnu: „Egipćanka koju sam onomad kupio ima najlepšu zadnjicu kojom je providenje ikad obdarilo jednu ženu. Lice joj ima mana, grudi su joj malene, previše se znoji; ali obilnost i velikodušnost njenih guzova nadoknađuje i prevazilazi sve njene nedostatke. To je nešto od čega mi se zavrti u glavi pri samoj pomisli, vaše veličanstvo.”

„Pokaži mi je, a ja ću ti pokazati drugu. Uporedićemo ih i utvrditi koja je bolja.“

Videh da se zbunio, poče da trepće i čak zinu da nešto kaže, ali ne izusti ništa. Je li pomislio da se šalim? Da li se uplašio da nije dobro čuo?

Znao je i te kako dobro moj čuvar i ministar Gig o čemu smo govorili.

Dao sam predlog naprasno, bez razmišljanja, ali kad sam to već učinio, slatki crv sumnje poče da rovati po mojim mislima i da mi stvara nelagodnost.

„Zanemio si. Giže. Šta bi?“

„Ne znam šta da kažem, gospodaru. Zbunjen sam.“

„To vidim. Odgovori, najzad. Prihvataš li moju ponudu?“

„Vaše veličanstvo zna da su njegove želje i moje.“

I tako je to počelo. Odosino prvo njegovoj kući, i u dnu bašte, tamo gde su parna kupatila, dok smo se preznojavali i dok nam je njegov sluga trljao i podmlađivao udove, proučih Egipćanku. Beše to vrlo visoka žena, lica nagrđena onim ožiljcima kojima ljudi njene rase posvećuju mladane devojke svojim krvoločnim bogovima. Mladost joj je već minula, ali beše zanimljiva i privlačna, to moram da priznam. Njena put boje abonosovine presijavala se kroz oblake pare kao da je pocakljena, a svi pokreti i držanje odavahu ponos. Ne beše kod nje ni pomena od one niske servilnosti kojom tako često robovi pokušavaju da se umile svojim gospodarima, već pre neke otmene uzdržanosti. Naš jezik nije razumela, ali je namah odgonetala uputstva koja joj je gospodar davao pokretima.

Kad joj Gig pokaza šta želimo da vidimo, ona nam okrete leđa, pošto nas je prethodno obojicu obuhvatila svilastim prezrivim pogledom što potraja nekoliko časaka, a onda se povi i obema rukama zadiže tuniku, nudeći nam svet svoje pozadine. Zaista beše to znamenit tur, pa čak i čudesan za onog ko ne beše muž Lukrecije, kraljice. Čvrst i zaobljen, da, mekih krivina, gladak i bez malja, plavičastih preliva po

kojima je pogled klizio kao po moru. Čestitah joj, kao što čestitah i mom čuvaru i ministru što poseduje takvu poslasticu.

Da bismo ispunili deo pogodbe koji se na mene odnosio, trebalo je da delamo izuzetno oprezno. Već sam rekao da je ona zlosrećna zgoda s robom Atlasom bila veoma potresna za moju ženu; upustila se u nju samo zato što Lukrecija udovoljava svim mojim hirovima. Ali video sam da se grdno stidi dok su Atlas i ona jalovo izvodili maštariju koju sam izmozgao, pa se zakleh sebi daje više neću podvrgavati sličnim iskušenjima. Čak i dan-danas, posle toliko vremena, kad od sirotog Atlasa da nisu ostale čak ni oglodane kosti u smradnoj jaruzi prepunoj lešinara i sokola gde su bačeni njegovi ostaci, kraljica se pokatkad trgne iz sna usred noći, užasnuta od straha u mom naručju, jer se u snu senka Etiopljanina opet nad njom nadvila.

I zato sam ovog puta u desio stvar tako da moja voljena ništa ne dokuči. To je, barem, bila moja nakana, mada kad oživim uspomene, kad prekopam po budžacima sećanja na taj događaj, u to ponekad i posumnjam.

Pustio sam Giga da ude kroz baštenska vratanca. pa ga uvedoh u odaje dok su služavke razodevale Lukreciju, mirisale je i pomazivale eteričnim uljima koja volim da mirišem i kušam na njenom telu. Pokazah svom ministru da se skloni iza jedne zavese na balkon i da nastoji da se tamo ne mrdne niti šušne. Sa tog mesta mu se pružao savršen pogled na bajoslovnu ložnicu izrezbarenih stubova. podignutu na nekoliko stepenika i zasvođenu baldahinom od crvenog satena, krcatu mekim dušecima, ljupko izvezenim svilenim prekrivačima, gde kraljica i ja svake noći puštamo dizgine našim ljubavnim kočijama. I pogasili sve žiške tako da soba ostade u pomračini, tek neznatno obasjana plamenim, pucketavim jezicima sa ognjišta.

Ubrzo potom uđe Lukrecija, lebdeći u penastoj, poluprovidnoj halji od bele svile opervaženoj čipkastim vezom oko rukava, vrata i poruba.

Imala je bisernu ogrlicu, mrežicu za kosu, a na nogama nanule, s visokim potpeticama.

Pustio sam je tako neko vreme, naslađujući se pogledom i poklanjajući svom dobrom ministru taj prizor za bogove. I dok sam je tako posmatrao i mislio kako je i Gig takođe posmatra, to obešenjačko saučesništvo koje nas je vezivalo raspali moju žudnju. Bez reči joj priđoh, navedoh je da klekne na postelju i uzjahati je. Dok sam je milovao, bradato Gigovo lice mi je iskrsavalo pred očima, i sama pomisao da nas on gleda još više me je uzbuđivala, začinjavajući moje zadovoljstvo jednini gorkoslatkim, pikantnim začinom, meni dotad nepoznatim. A ona? Da li je nešto naslućivala? Je li nešto znala? Jer verujem da je nikada nisam osetio tako živahnu, nikad tako pohlepnu i preduzimljivu, spremnu da uzvрати na moj zov, tako ludo odvažnu kad gricka, ljubi i grli. Možda je naslućivala da te noći, u ovoj sobi zažarenoj plamenom sveća i žudnjom, ne uživamo samo nas dvoje, već troje.

Kad se u svitanje, kraj usnule Lukrecije, na vrhovima prstiju iskradoh iz postelje da izvedeni čuvara i ministra do baštenskih vrata, zatekoh ga kako drhti od studeni i čuđenja.

„Bili ste u pravu, veličanstvo“, procedi, uzbuđen i drhtav. „Video sam te sapi i tako su izuzetne da ne mogu da poverujeni svojim očima. Video sam ih i još mi se čini da sam ih samo usnio.“

„A sad sve zaboravi što pre i zauvek, Giže“, naredih mu. „U čudnom zanosu, bez razmišljanja, dao sam ti ovu povlasticu, i to zato što te veoma cenim. Ali drži jezik za zubima.“

Ne bi mi se svidelo da se ova zgoda pretvori u krčmarska naklapanja i pijačnu šalu. Mogao bih zažaliti što sam te ovamo doveo.” A on mi se zakle da ni reč neće prozboriti.

Ali je ipak prozborio. Jer da nije, otkud toliki glasovi O tom događaju? A verzije protivreče jedna drugoj, svaka budalastija i netačnija od druge. Dolaze do nas, i mada su nas u početku srdile, sada nas zabavljaju. Postadoše deo tog malenog južnjačkog kraljevstva koje

će vekovima potom nazvati Turskom. Isto kao i njegove sure planine i rustični podanici, isto kao lutalačka plemena, kao njegovi sokolovi o medvedi. Na kraju krajeva, nimalo me ne tišti pomisao da će. kad jednom prohuji vreme i proguta sve što sad postoji i što me okružuje, za buduće naraštaje ostati samo da plutaju po brodolomničkoj vodi lidijske istorije, oble i osunčane, darežljive poput proleća, sapi kraljice Lukrecije, moje žene.

UŠI SREDOM

ONE SU kao kućice velikih morskih puževa što zatočeni od rođenja prebivaju u svom lavirintu kao muzika mora", maštao je don Rigoberto.

„One su kao kućice velikih morskih puževa što u svom lavirintu od sedefa drže zatočenu muziku mora", mašta rio je don Rigoberto. Uši mu behu velike i lepo izvajane; oba uha, a naročito levo, težila su da se udalje od glave i da se sviju oko sebe, rešena da prigrabe sve zvuke čitavog sveta – samo za sebe. Mada se kao dete stideo njihove veličine i uvijenog oblika, beše naučio da ih prihvati; tako da je sada, kad je njihovoj nezi posvećivao čitavo jedno veće nedeljno, bio na njih čak ponosan. Jer je, štaviše, zahvaljujući eksperimentisanju i upornom nastojanju, postigao da ti nesrećni dodaci učestvuju u njegovim ljubavnim noćima, podjednako živahno kao i usta ili delotvorno kao dodir. I Lukrecija ih je volela i, u časovima prisnosti, obasipala ih veselim tetošenjem. Znala bi da mu tepa, u osvit supružničkih „okršaja": „Moj Dambo".

„Otvoreni cvetovi, osetljive opnice, pravi slušaoci muzike i razgovora“, pesnički ih je uznosio don Rigoberto. Pažljivo je lupom istraživao hrskavičave rubove levog uha. Da, opet su iznikle glavice malja iščupanih prethodne srede. Bile su tri, asimetrične, kao laćkice preseka stranica ravnougaonog trougla. Zamisli crnu peruškicu u koju bi izrasle kad bi im on dopustio da porastu., kad ih ne bi odstranio. Preplavi ga prolazno osećanje mučnine. Veštinom koju pruža samo istrajna praksa hitro zarobi krajevima pincete glavice dlaka i jednu po jednu ih istrže.

Trzaj i draženje što ga je pratilo pobudi kod njega neki slatki drhtaj. A tad mu pade na pamet kako mu je donja Lukrecija, svojim belim pravilnim zubima, klečeći raščešljavala vlati medu nogama. Od te slike ud mu namah otvrdnu. Smesta ju je zauzdao zamišljajući rutavu ženetinu s ušima u kojima se nakupilo uvelo raslinje i isturenom gubicom u čijoj senci podrhtavaju kapljice znoja. A onda se priseti kako mu je jedan kolega iz odeljenja za osiguranja pričao,

po povratku s letovanja na Karibima, kako je jedna neprikosnovena kraljica kupleraja u Santo Domingu bila neka pogolema mulatkinja koja se dičila neočekivanom perjanicom među grudima. Pokušao je da zamisli Lukreciju sa sličnim odličjem – jedan svilenkasti bokor! – među njenim kao mleko belim grudima, i spopade ga užas. „Prepun sam predrasuda što se ljubavnih stvari tiče“, priznade sebi. Ali u tom času ne beše pripravan nijedne od njih da se odrekne. Malje su u redu, one su moćan seksualni ukras, pod uslovom da se nalaze na pravom mestu. Na glavi i na Venerinom bregu.

Ne satno da su dobrodošle nego su i nezamenljive: pod pazuhom, tu i tamo dopustive, s tim da priđu uz ostalo i da se to i potvrdi (činilo se daje to bila jedna evropska opsesija), ali na rukama i nogama konačno nikako; a tek među grudima – ni za živu glavu!

Pređe na pretragu svog levog uha, ispomažući se konveksnim ogledalima kojima se služio pri brijanju. Ne, nove dlačice nisu iznikle ni u jednom uglu, ni na kakvom ispupčenju, niti u krivini te usne školjke, osim ona tri musketara čije je prisustvo jednog dana bio ustanovio, na svoje čuđenje, pre nekoliko godina.

„Noćas neću voditi nego ću slušati ljubav“, odluči. To beše moguće, uspelo mu je to već u nekoliko navrata i Lukreciju je takođe to zabavljalo, barem kao predigra. „Pusti me da ti slušam grudi“, promrsio bi i, mazno nameštajući prvo jednu, a potom drugu bradavicu svoje supruge na superosetljivu školjku svog uha – a pasovale su kao noga u mokasinu – slušao bi ih sklopljenih očiju, smerno i ushićeno, usredsređen kao na uzimanje nafore, sve dok ne bi začuo kako se od zemljane hrapavosti svakog pupoljka podižu, iz podzemnih telesnih dubina, neke prigušene kadence, možda dahtanje pora pri otvaranju, možda ključanje krvi, uzburkane uzbuđenjem.

Odstranjivao je majušne dlačice iz svog desnog uha. Smesta je otkrio tuđinca: usamljena dlačica je sramno lelujala u središtu izvrnute jabučice usne školjke. Lakim potezom je iščupa i pre no što je baci u umivaonik da je voda iz slavine odnese u slivnik, osmotri je

s negodovanjem. Hoće li se nove malje pomaljati narednih godina na njegovim velikim ušima?

U svakom slučaju, on se nikada neće predati: čak i na samrtničkoj postelji, ako mu bude dostalo snage, i dalje će ih uništavati (barem kresati?). Međutim, kad njegovo telo kasnije bude beživotno počivalo, uljezi će moći da cvetaju do mile volje, da rastu, da naruže lešinu. Isto će se desiti i sa njegovim noktima. Don Rigoberto reče sebi da je takva porazna perspektiva bila neoboriv argument u prilog kremaciji. Da, vatra bi sprečila posthumno nesavršenstvo. Vatra bi ga progutala još savršenog, osujećujući crve. Laknu mu od te pomisli.

Dok je pravio kuglice od vate i stavljao ih na vrh pincete, potapajući ih potom u sapunicu da bi njima očistio masnoću nakupljenu u unutrašnjosti uha, naslućivao je šta će ti čisti levci za koji tren oslušivati, kad se spuste sa grudi na pupak njegove supruge. Tu neće morati da se naprežu kako bi zaskočili Lukrecijinu tajnu muziku, pošto će prava pravcata simfonija tečnih, temeljnih, produženih i kratkih, rasutih i preciznih zvukova pohrliti da im otkrije njen unutarnji svet.

Zahvalno je unapred osećao koliko će ga ganuti kad čulima primi – posredstvom tih organa koje je sada čačkao s preteranim žarom oslobađajući ih od masne skrame koja se periodično hvatala na njima – ponešto od onog što je pripadalo onom tajnom životu njenog tela: žlezde, mišiće, krvne sudove, folikule, membrane, tkiva, vlakna, cevi, jajovode, čitavu tu bogatu, tananu biološku orografiju što je počivala pod glatkom kožom Lukrecijinog trbuha. „Volim sve što postoji u njoj ili izvan nje“, pomisli, „jer sve u njoj jeste ili može biti erogeno.“

Nije preterivao, poveden nežnošću koja je uvek u njemu nicala pokrenuta navalom maštarija o njoj. Ne, nikako. Jer je zahvaljujući svojoj nepokolebljivoj upornosti uspeo da se zaljubi u čitavu svoju ženu i svaki njen deo, da voli ponaosob i u celini sve delove te ćelijske vasseljene.

Znao je da je kadar da odgovori erotski, brzom i tvrdom erekcijom, na bilo kakav izazov njenih beskrajnih sastojaka, uključujući i najneznatnije – za prosečnog hominida – najneuhvatljivije i najsuzbijenije. „Ovde leži don Rigoberto, Što nauči da ljubi želudac svoje supruge, podjednako kao i njenu vulvu ili njen jezik. Smišljao je prikladan epitaf za mermerni spomenik povrh svoga groba. Da li bi bila laž takva nadgrobna deviza?

Tek neznatno. Pomisli kako će ga samo zaslepiti, tu za koji čas, zvuk tih prigušenih vodenih tokova što će iznenaditi njegove uši. kad pohlepno budu polegle po njenom mekanom trbuhu i sada je već slušao ljupko krčanje tog nadimanja, vesele, zaostale vetrove, grgoljenje i vaginalno zevanje ili malaksalo protezanje njenog zmijolikog creva. I već je sebe čuo kako će šaptati, obnevideo od ljubavi i razbludnosti, reći kojima je običavao da obasipa i slavi svoju suprugu dok je milovao. „Tebe, Lukrecija, čine i ti jedva čujni zvuci; oni su tvoj koncert, zvuk tvoje ličnosti.“ Bese ubeđen da je mogao smesta da ih razazna, da ih razlikuje od šumova iz trbuha bilo koje druge žene. Bese to hipoteza koju nije imao prilike da proveri, pošto nikad nije nameravao da iskuša slušanje ljubavi s nekom drugom. Zašto bi to činio? Zar Lukrecija ne bese za njega jedan bezdani okean, ljubavna galija pod morem čije istraživanje nikad nije dovršio? „Volim te“, procedi, osetivši ponovo začetak erekcije. Suzbi je jednom čvrgom koja ga – osim što je prebi napola – nagna na smeh. „Ko se sam smeje, seća se svojih vragolija!“, začu kako mu žena pridikuje iz spavaće sobe. Ah, kad bi Lukrecija znala zašto se smeja!

Zvuk njenog glasa, potvrda daje tu blizu, da postoji, ispuni ga srećom.

„Sreća postoji“, ponovi on sebi, kao svake noći. Da, ali pod uslovom da se traži tamo gde je moguća. U svom telu i u telu svoje voljene, na primer; nasamo i u kupatilu; satima i minutima, deleći postelju s tako željenim bićem. Jer je sreća bila nešto prolazno, individualno, izuzetno dvojno, veoma retko trojno i nikad kolektivno, opštenarodno. Ona beše skrivena, biser u morskoj školjci, u nekim

obredima ili svečanim domaćim poslovima što su ljudskom stvoru nudili nalete i utvare savršenstva. Valjalo je zadovoljiti se tim mrvicama kako se ne bi živclo u napetosti i očajanju, šamara nju nemogućeg. „Sreća se krije u dubini mojih ušiju“, pomisli on dobre volje.

Završio je čišćenje kanala oba uha i tu, pred očima, držao je kuglice vlažne vate, prožete žutom mašću koju je upravo iz njih izvadio. Još samo da osuši uši, kako kapljice vode ne bi iz njih pokupile neku nečistoću pre no što ispare. Ponovo napravi dve kuglice vate, stavi ih na vrh pincete i istrlja kanale tako nežno kao da ih masira ili miluje. Baci potom kuglice u šolju i povuče vodu. Obrisa pincetu i ostavi je u Lukrecijinu kutijicu od agave.

Poslednji put ispitivački osmotri uši u ogledalu. Ispuniše ga zadovoljstvo i bodrina. Tu behu ti hrskavičavi šiljci, čisti spolja i iznutra, pripravnici da pomno, nezasito pognu da osluškuju telo njegove ljubljene.

OČI POPUT SVITACA

NAPUNITI ČETRDESET godina nije, dakle, tako užasno", pomisli donja Lukrecija. protežući se u pomrčini sobe. Osetila se mladom, lepom i srećnom. Sreća, dakle, postoji? Rigoberto je govorio da postoji. „U izvesnim trenucima i za nas dvoje." Nije li to bilo puko praznoslovlje. jedno stanje dostupno samo glupacima? Muž ju je voleo. Svakodnevno je to pokazivao u hiljadu neuhvatljivih pojedinosti i gotovo svake noći je tražio njene usluge s mladalačkim žarom. I on je takođe delovao podmlađeno od kada su, pre četiri meseca, odlučili da se venčaju.

Raspršise se strahovi koji su je toliko dugo sprečavali da to učini – njen prvi brak beše porazan, a razvod košmarna agonija oblapornih notaroša.

Od prvog časa preuzela je sigurnom rukom komandu u svom novom domu. Prvo je promenila unutrašnje uređenje svih odaja da je ništa ne bi podsećalo na počivšu Rigobertovu suprugu, i sada je upravljala ovom kućom hitro i spretno, kao da je oduvek njom gazdovala. Samo je stara kuvarica pokazivala izvesnu netrpeljivost pa je morala da je zameni.

Ostali članovi posluge vrlo su se dobro ophodili prema njoj. Naročito Hustinijana, koja ispade pravo otkriće otkad ju je donja Lukrecija unapredila u glavnu domaćicu: delotvorna, budna, prava čistunica i odana u svakoj prilici.

Ali njen najveći uspeh beše odnos sa dečakom. To joj je ranije bila najveća glavobolja, nešto što je smatrala nepremostivom preprekom.

„Pastorak, Lukrecija, pastorak!", mislila je kad bi Rigoberto navaljivao da svakako preslanu s tom ljubavnom skrivalicom i da se već jednom venčaju. „Nikad neće funkcionisati. Taj mali će te uvek mrzeti, zagorčaće ti život, i pre ili kasnije i ti ćeš njega zamrzeti. Kad je neki par bio srećan uz tuđe dete?"

Ništa od toga se ne desi. Alfonsito ju je obožavao. Da, baš je to prava reč! Možda čak i preterano. Pod ugrijanim pokrivačima Lukrecija se ponovo protegnu, izdužujući se i opet skupljajući kao lenja zmija. Zar nije zbog nje postao najbolji u razredu? Priseti se njegovog porumenelog lišća, trijumfa njegovih nebeskoplavih očiju kad joj je predao knjižicu s ocenama.

„Evo tvog rođendanskog poklona, pomajko. Mogu li da te poljubim?”

„Naravno da možeš, Fončito. Možeš i deset puta!”

Tražio je od nje poljupce i davao joj ih povazdan, i to tako poletno da je ponekad postajala sumnjičava. Zar je mališan zaista toliko voli? Da, osvojila ga je svim tim poklonima i maženjem još od kada je prvi put kročila u ovu kuću. Ili se, kako je Rigoberto maštario raspaljujući želju u svom noćnom žaru, u Alfonsitu budio seksualni život a okolnosti su njoj poverile ulogu podstrekača? „Kakve su to gluposti, Rigoberlo. Pa on je tako mali, gotovo juče je primio prvo pričešće. Baš ti svakakve gluposti padaju na pamet.”

Ali mada nikad ne bi naglas priznala tako nešto, a pogotovu ne pred svojim mužem, kad je bila sama, kao sada, donja Lukrecija se pitala nije li dečko u stvari otkrivao želju, narastajući pesmu tela, posluživši se njom kao podsticajem. Zanimalo ju je Alfonsitovo ponašanje, delovalo je istovremeno nevino i tako sumnjivo. Tada se priseti – beše to epizoda iz njene mladosti koju nikad nije zaboravila – onog krokija što ga je pokatkad viđala po vitkim nogama skulpture galeba na pesku Jedriličarskog kluba; prišla mu je da ga поближе osmotri, očekujući da se sretne sa jednom apstraktnom formom, lavirintom pravih i krivih linija, a ono što je ugledala pre joj je ličilo na nabrekli falus! Da li je Fončito bio svestan da kad joj svija ruke oko vrata kao što je činio, kad je ljubi tako dugo, tražeći njene usne, krši granice dopustivog? Beše nemoguće znati.

Dečak ju je tako pošteno gledao, tako ljupko, da je donji Lukreciji delovalo nemoguće da su tu plahovitu, riđu glavicu koja je krasila pastorka u školi Santa Marija mogle da pohode prljave, skaredne misli.

„Prljave misli“, promrmlja s ustima priljubljenim uz jastuk, „skaredne, ha, ha, ha!“ Beše dobro raspoložena i neka blaga toplota strujila je njenim venama, kao da joj se krv pretočila u mlako vino. Ne, Fončito začelo nije mogao ni da sluti da je to bilo igranje vatrom, te izlive mu je nesumnjivo diktirao neki slepi nagon, nesvesna privlačnost. Ali čak i tako, to su i dalje bile opasne igre, zar ne, Lukrecija? Jer kad bi ga videla onako malog kako kleči na podu i posmatra je kao daje njegova pomajka upravo sišla iz raja, ili kad bi se njegove ručice sklopile oko nje a njegovo krhko telo pripilo uz njeno, dok bi tanušne, gotovo neprimetne usnice prislanjao na njene obraze i okrznuvši joj usne – ona nikada ne bi dopustila da tamo ostanu duže od sekunde – donja Lukrecija ponekad nije mogla sprečiti talas uzbuđenja, dah želje. „Ti si ta koja ima prljave i skaredne misli. Lukrecija“, promrmlja ona, privijajući se uz perinu, ne otvarajući oči. Hoće li se jednog dana pretvoriti u matoru svađalicu, kao neke od njenih prijateljica sa bridža? Da lije to obuzima tek neki podnevni đavo? Smiri se, set i se da si ostala bela udovica na dva dana – na poslovnom putu, zbog nekih poslova osiguranja, Rigoberto se neće vratiti do nedelje – i da je, povrh toga, bilo dosta izležavanja. Diži se, lenštino! Ulažući napor da strese prijatnu pospanost, ona dograbi interfon i naloži Hustinijani da joj gore donese doručak.

Devojka uđe u sobu nakon pet minuta, noseći poslužavnik, poštu i časopise. Razgrnu zastore i vlažna, tugaljiva, sivkasta septembarska svetlost Lime ispuni prostoriju. „Ala je zima ružno doba“, pomisli Lukrecija. A snevala je o letnjem suncu, o vrelom pesku plaža na Para kas u, gde joj slana morska voda miluje kožu. Još koliko treba čekati!

Hustinijana joj postavi poslužavnik na kolena i podmetnu jastuke da se na njih nasloni. Bila je vitka crnka, kovrdžave kose, živahnih očiju i melodična glasa.

„Ima nešto što ne znam da li tla vam kažem, gospođo“, promrmlja ona, uz tragikomičan pokret, dok joj je dodavala kućnu haljinu i stavljala papuče uz postelju.

„Sad moraš da mi kažeš, jer si mi već otvorila apetit“, odgovori joj donja Lukrecija, dok je grickala tost i otpijala gutljaj nezaslađenog čaja.

„Šta se desilo?“

„Sramota me je, gospođo.“

Donja Lukrecija je osmotri, zagolicane znatiželje. Hustinijana beše mlada, i pod plavom keceljom uniforme oblici njenog sitnog tela nagoveštavali su svežinu i gipkost. Kakvo li joj je bilo lice kad je s mužem vodila ljubav? Bila je udata za vratara u jednom restoranu. Za nekog visokog crnca atletske grade koji ju je svakog jutra pratio na posao. Donja Lukrecija ju je posavetovala da ne otežava sebi život decom dok je toliko mlada i lično ju je odvela svom lekaru da joj prepíše pilule „Opet svađa između kuvarice i Saturnina?“

„Nešto u vezi sa mladim gospon Alfonsom, ali...“ Hustinijana spusti glas kao da bi dečkić mogao da je čuje u svojoj udaljenoj školi, pretvarajući se da je smetenija no što beše. „Ja sam ga dakle, noćas upecala... Ali nemojte mu to reći, gospođo. Da Fončito zna da sam vam ispričala, ubio bi me.“ Donju Lukreciju su zabavljala ta prenemaganja i iščuđavanja kojima je Hustinijana uvek kitila sve što je govorila. „Gde si ga upecala? Šta je radio?“

„Vas je uhodio, gospođo.“

Neko predosećanje je upozorilo donju Lukreciju na ono što će čuti pa se pripremila. Hustinijana je pokazivala na krov iznad kupatila i sada je odista delovala smeteno.

„Mogao je da padne u baštu i slomije vrat“, šapnu ona, kolutajući očima. „Eto, zato vam to kažem, gospodo. Kad sam ga ukorila, reče mi da mu to nije prvi put. Peo se na krov mnogo puta. Da vas krišom gleda.“

„Ama sta to pričaš?“

„Ono što si čula“, odgovori dečak izazivački, takoreći junačno. „I to ću i dalje da radini, pa makar se okliznuo i slomio vrat, eto tek da znaš!“

„Ali sasvim si poludeo, Fončito. To je vrlo rđavo, to se, dakle, nikako ne radi. Šta bi rekao don Rigoberto kad bi znao da krišom posmatraš svoju pomajku dok se kupa? Grdno bi se naljutio, istukao bi te. A sem toga, možeš da skrhaš vrat, pomisli kako je to visoko.“

„Baš me briga“, odgovori dečko odlučno i oči mu sevnuše. Ali se istog časa primirio i sležući ramenima, dodao krotko: „Pašta ako me otac istuče, Hustinijana?! Dakle, tužićeš me!“ „Ništa neću reći ako mi obećaš da se više nikad nećeš tamo penjati.“

„To ne mogu da ti obećam, Hustita!“, uzviknu dečak ožalošćeno. „Ja ne obećavam ono što neću ispuniti.“

„A da sve to ne izmišljaš, tom tvojom tropskom maštom?“, procedi nekako donja Lukrecija. „Trebalo li da se smejem ili da se ljutim?“

„Mnogo sam se kolebala pre no što sam se osmelila da vam to ispričam, gospodo. Jer ja Fončita, onako milog i dobrog, silno volim. Ali stvar je u tome što može da se obogalji pentrajući se na krov, kunem vam se.“

Donja Lukrecija uzalud je pokušavala da ga zamisli kako čuci tamo gore kao kakva živuljka, kako je vreba.

„Ali, ali, nikako da poverujem. Tako uljudan, tako obrazovan. Ne vidim kako može tako nešto da čini.“

„Stvar je u tome što se Fončito zaljubio u vas, gospodo“, prošapta devojka uz smešak, stavljajući šaku preko usta. „Nemojte mi reći da to niste opazili, jer vam neću poverovati „Ama kakve to gluposti pričaš, Hustinijana?“

„Kao da su, možda, za ljubav potrebne godine, gospoja? Neko počne da se zaljubljuje u Fončitovom dobu. A on pogotovu, tako

vispren i živahan. Da ste samo čuli šta mi je rekao. Samo biste zinuli. Kao što sam, uostalom, i ja."

„Ama šta to sad ispredaš, ludo jedna?"

„Eto, to što čuješ, Hustita. Kad svuče tu kućnu haljinu i kad ude u kadu punu pene, ne mogu ti reći kakva me osećanja obuzmu. Tako, tako je divna... Suze mi navru, isto kao kad se pričesćujem. Kao da gledam neki film, kažem ti. Izgleda mi kao nešto što ne mogu uopšte da ti objasnim. Biće da zato placem, zar ne?"

Donja Lukrecija izabra da prasne u smeh. Služavka se osmeli pa i ona, sa zavereničkim izrazom lica, poče da se smeje.

„Verujem ti samo deseti deo od onog što si mi ispričala“, reče ona najzad, ustajući. „Ali čak i da je tako, nešto se mora učiniti s tim mališom. Treba što pre saseći te igre u korenu.“

„Samo nemojte da kažete gazdi“, zamoli je preplašena Hustinijana.

„Mnogo ima da se naljuti, a možda i da ga istuče. Fončito čak i ne shvata da postupa rđavo. Časne mi reči, ne shvata. On vam je kao anđelak, uopšte ne razlikuje dobro od zla.“

„Ne mogu da ispričam ništa Rigobertu, naravno da neće, potvrdi donja Lukrecija, razmišljajući naglas. „Ali toj gluposti treba stati na put.“

Ne znam kako, ali smesta."

Nekako se uplaši i postade joj nelagodno; nervirali su je i dečak i služavka i sama sebi je išla na živce. Šta je morala da učini? Da govori sa Fončitom i da ga ukori? Da mu zapreti da će sve ispričati Rigobertu?

Kakva bi bila njegova reakcija? Ranjen? Izdan? Da li bi zamenio mržnjom tu ljubav što sada za nju oseća?

Sapunjajući se, pomilovala je svoje snažne, velike grudi izbočenih bradavica i još vitak struk, iz koga su se rađale, kao dve polutke voćke, široke obline kukova i butina, potom bedra i obrijana pazuha i dug, mekani vrat ukrašen jednim usamljenim mladežom. „Nikada neću ostariti, pomolila se, kao svakog jutra, dok se kupala. „Makar dušu morala da prodani, ili bilo šta. Nikad neću biti ni ružna ni nesrećna.“ Don Rigoberto ju je bio ubedio da se te reči pretvaraju u istinu kad se izgovaraju, ponavljaju i kad se u njih veruje. „Povratna čarolija, ljubavi moja.“ Lukrecija se nasmeši: biće da je njen muž pomalo čudak, ali ruku na srce, s takvim čovekom nema dosade.

Sve do kraja dana dok je davala uputstva posluži, išla u kupovinu, u posetu prijateljici, tokom ručka, dok je telefonirala i primala pozive pitala se šta učiniti s dečkom. Ako ga tuži Rigoberto, pretvoriće ga u neprijatelja i tada će se stari predznak domaćeg pakla pretvoriti u stvarnost. Možda beše najrazumnije zaboraviti Hustmijanino otkriće i, ponešto uzdržanijim držanjem, postepeno podrivati te maštarije koje je – nesumnjivo samo delimično svestan šta čini – dečak kovao oko nje. Da, to je bilo mudro: ćutati i, malo-pomalo, udaljiti ga na pristojno rastojanje.

Te večeri kad je Alfonsito, po povratku iz škole, prišao da je poljubi, istog časa je povukla obraz i uronila u časopis koji je prelistavala, ne pitajući ga ni kako je bilo u školi, ni šta treba da uradi za sutra. Krišom je opazila da mu je lice ucveljeno do plačne grimase. Ali nije popustila, i te noći ga je ostavila da sam večera i nije kao obično sišla da mu pravi društvo (ona je retko kad večeravala). Rigoberto je pozvao nešto kasnije iz Truhilja. Svi poslovi su dobro išli i mnogo mu je nedostajala. Te noći mu je nedostajala čak više nego obično u njegovoj tugaljivoj sobici u hotelu Turist, Ništa novo kod kuće? Ne, ništa. Pazi se, ljubavi. Donja Lukrecija je sama u sobi još malo slušala muziku, i kad je dečak došao da joj poželi laku noć, hladno ga je primila. Malo potom naložila je Hustinijani da joj pripremi kupku sa penom u kojoj se uvek kupala pre spavanja.

Dok je devojka puštala vodu u kadu a ona se svlačila neraspoloženje koje je čitavog dana proganjalo postade još jače. Da lije dobro činila

šio je ovako postupala sa Fončitom? Uprkos svemu, beše joj bolno da se priseti njegovog razočaranog i iznenađenog lica. Ali zar to nije bio jedini način da se prekine sa tom detinjarijom što je mogla da ispadne igračka-plačka?

Poluusnulu u kadi s vodom do vrata, pokrećući s vremena na vreme rukom ili nogom spirale sapunice, Hustinijana je pozva sa vrata: Mogu U da uđem, gospođo? Donja Lukrecija je spazi je kako se približava s ubrusom u jednoj i ogrtačem u drugoj ruci. Delovala je veoma uznemireno. Odjednom je znala šta će joj devojka došapnuti: „Fončito je tamo gore, gospođo.“ Klimnula je glavom i carskom zapovedničkom kretnjom naredila Hustinijani da se udalji.

Ostade još dugo nepomična u vodi izbegavajući da uperi pogled naviše. Da li bi trebalo to da učini? Da na njega pokaže prstom? Da vikne, da ga izvreda? Predvidela je prasak iza tamne staklene kupole nad svojom glavom; zamislila je šćućurenu figuricu, njen užas, njen stid.

Začula je njegov krik, videla ga je kako se baca u beg. Okliznuo bi se, skotrljao bi se sve do bašte uz meteorski tresak. Do nje bi dopro tek suv zvuk udarca njegovog malenog tela o ivicu staze. Truplo što gnječi živicu, zapliće se u čudovišno granje floripondija. „Napregni se i uzdrži“, reče sebi, stežući zube. „Izbegni skandal. Izbegni naročito nešto što se može tragično završiti.“

Bes ju je potresao od glave do pete i zubi joj zacvokotaše kao da joj je veoma hladno. Smesta ustade: ne pokrivajući se ubrusom, ne saginjući se kako te nevidljive oči ne bi imale samo jednu nepotpunu, letimičnu viziju njenog tela. Uspravi se i prope na prste, otvarajući se, i pre no što iziđe iz kade, protegnu se, pokazujući se natenane i bestidno, dok je uzimala plastičnu kapu i skupljala kosu. I pošto je iskoračila iz kade, umesto da se smesta pokrije ogrtačem, ostade naga, dok joj se telo belasalo pod kapljicama vode, zategnuto, smelo, ljutito. Brisala se veoma lagano, deo po deo, prelazeći tamo-amo ubrusom po svojoj koži.

Povijajući se, naginjući se na ovu i onu stranu, zaustavljajući se načas u sasvim nedoličnoj pozi, ili se natenane posmatrajući u ogledalu. I podjednako manijački detaljno i preobilno namazala je potom čitavo telo hidratantnim kremama. I dok se tako šepurila pred nevidljivim posmatračem, srce joj je besno tuklo. Šta to radiš, Lukrecija? Kakvo ti je to izmotavanje, Lukrecija? Ali je nastavila da se izlaže kao što to nikad pre nije činila ni za koga, ni za don Rigoberta, šetajući se s kraja na kraj kupatila kao od majke rođena. Dok je četkala kosu, dok je prala zube i stavljala kolonjsku vodu. Dok je igrala glavnu ulogu u ovoj improvizovanoj predstavi, imala je predosećanje da to stoje činila beše takođe jedan fini način da prerano sazrelog razvratnika, šćućurenog u noći, tamo gore, kazni slikama intimnosti koje će jednom zasvagda rastočiti tu nedužnost koja mu je služila kao iskupljenje za njegove drskosti.

Kada je legla u postelju, još je drhtala. Dugo nije zaspala snevajući o Rigobertu. Bilo joj je gadno što je tako učinila, mrzela je dečaka iz sve snage i upinjala se da ne misli o tome šta su značile te navale toplote koje su joj, s vremena na vreme, uspaljivale bradavice. Šta ti je, ženo? Nije sebe prepoznavala. Da to nije od četrdeset godina? Ili to behu posledice onih fantazija i noćnih ekstravagancija njenog supruga? Ne, sva krivica je Alfonsova. „Taj mališa me kvari“, zbunjeno pomisli.

Kad je konačno uspela da zaspi, sanjala je jedan sladostrastan san koji je ličio na pokretnu sliku sa neke od grafika iz tajne don Rigobertove zbirke koju bi zajedno često posmatrali i komentarisali noćima, tražeći podsticaj za svoju ljubav.

DIJANA POSLE KUPANJA

OVA, TA sa desne sirane sam ja. Dijana Lukrecija. Da, ja, boginja hrasta i šume, plodnosti i poroda, boginja lova. Grci me zovu Artemidom. Rođaka sam Lune i Apolon mi je brat. Među onima koji me obožavaju ima mnoštvo žena i plebejaca. U svim šumama Carstva ima hramova u moju čast. Meni prignuta, što mi gleda noge, jeste Justinijana, moja miljenica. Tek smo se okupale i sad ćemo da vodimo ljubav.

Lisicu, prepelice i fazane ulovili ovog svitanja strelama koje – izvađene iz lovine i očišćene – Justinijana vrati u tobolac. Lovački psi su čisto ukrasni; retko kad se njima služim kad pođem u lov. Nikad, ni u kom slučaju, da pokupim fine komade kao one koje sam danas ulovila, jer ih njihove čeljusti lako izdrobe da ih je nemoguće potom sažvakati.

Večeras ćemo jesti te životinje čvrstog i ukusnog mesa, začinjene egzotičnim začinima, pićemo vino iz Kapue dok nas ne savlada. Znam ja da uživam. To je jedna sklonost koju neprekidno usavršavam, tokom vremena i kroz istoriju, i bez imalo zazora tvrdim da sam u tom području dostigla mudrace. Hoću reći: umetnost oslobađanja nektara zadovoljstva iz svih – čak i iz trulih – plodova života.

Glavni lik nije na slici. Bolje rećeno, ne vidi se. Ide tu negde iza nas, skriven među drvećem, i uhodi nas. Biće tu negde, sa tim svojim divnim, razrogačenim očima boje tropskog svitanja i okruglog lica zažarenog žudnjom, čuči u zanosu i obožava me. Biće tu negde, sa plavim razbarušenim uvojcima i sa svojim malenim, kao barjak uspravijenim beloputim udom, kuša nas i proždire svojom maštom neporočnog deteta.

Niti je bog, niti zverčica, već je ljudskog roda. Čuva koze i svira u frulu.

Zovu ga Fonsin.

Otkrila ga je Justinijana. o avgustovskim idama, kad sam ja sledila tragove jednog jelena po šumi. Zabezeknuti pastirčić me beše pratio, posrćući, ne skidajući s mene oči ni za časak. Moja miljenica kaže da me je momčić spazio propetu – zrak sunca je bio zapalio moje vlasi i raspomamio moje ženice, a svi mišići mog tela behu kao struna, spremni da odapnu strelu – i briznuo u plač. Ona mu je prišla da ga uteši i tada je primetila da mališa plače od sreće.

„Ne znam šta mi je' priznade joj, a suze mu ostavljahu pruge po obrazima, „ali svaki put kad se ova gospa pojavi u šumi, lišće na drveću zasija kao zvezda Danica a sve cveće propeva. U meni se javi neki usplamteli duh i usijava mi krv. Vidim je i, tih i plegao po zemlji, pretvaram se u ptičicu i samo što ne poletim.”

„Oblina tvog tela su pobudile jezik ljubavi, prerano, u njegovim mladim godinama", umovala je Justinijana, pošto mi je ispričovala čitavu zgodu. „Tvoja lepota gaje zadivila, kao zvečarka kolibrija. Smiluj mu se, Dijana Lukrecija, Zašto se ne bismo poigrale s malim pastirom?

Da ga zabavimo, takode ćemo i sebe zabaviti."

I tako i bi. Rođena za uživanje, baš kao i ja, i možda još više od mene, Justinijana se nikad ne vata kad je u pitanju zadovoljstvo. To mi se kod nje ponajviše dopada, više čak i od njenih raspupelih bokova ili svilenkastih vlati žbuna među nogama koje je tako ugodno lizuckati: njena hitra mašta i njen izoštren nagon da prepozna, u svoj gunguli ovoga sveta, izvore zabave i uživanja.

Od tada se igramo s njim, mada je proteklo poprilično vremena, igra je tako prijatna da nam još ne dosađuje. Svakog dana nam prija više no prethodnog, pridodajući životu čar novine i dobro raspoloženje.

Svojim fizičkim čarima malog muškog božanstva Fonsin takođe dodaje i duhovnu čar stidljivosti. Dva-tri pokušaja koja načinih da mu se približim i da mu se obratim behu uzaludna. Prebledi i, kao divlje

lane, da se u beg sve dok njegov obris ne iščezne u zelenišu kao činodejstvovanjem. Justinijani je prošaptao da ga već sama pomisao na to da me dodirne, da bude u mojoj blizini, da ga ja gledam u oči i da mu progovorim, omamljuje i uništava. „Jedna takva gospa je nedodirljiva“, rekao joj je. „Kad bih joj prišao, znam da bi me njena lepota spržila kao libijsko sunce leptira.“

Zato naše igre igramo kradomice. Svaki put drugu, prikazanje koje liči na one pozorišne igrokaze u kojima se bogovi i ljudi mešaju da bi patili i međusobno se ubijali, one igre koje se toliko sviđaju tako čeznutljivim Grcima. Justinijana, pretvarajući se da je njegov saučesnik a ne moj – a, u stvari, prevejanka je i moja i njegova poverenica, a naročito svoja sopstvena – smešta pastirčića u kamenjar, blizu pećine u kojoj ću provesti noć. I onda, pri svetlosti vatre rumenih jezika, svlači me i maže mi telo medom od slatkih pčela sa Sicilije. To je jedan lakedemoniski recept da se očuva čvrstina i sjaj tela koji, štavile, veoma uzbuđuje. Dok ona nada mnom čuču i trlja mi udove, pomera ih i izlaže znatiželji moga čednog obožavaoca, ja upola sklapam Oči. Istovremeno dok se spuštam kroz tunel čula i titram malenim slatkim drhtajima, nazirem Forisina: i još više: vidim ga, mirišem ga. prigrlim ga, stežem ga i on iščezava u meni, bez potrebe da ga taknem. Moju ekstazu povećava saznanje da, dok uživam pod vrednim rukama moje miljenice, i on takođe uživa, u istom ritmu sa mnom. Njegovo nevino telašće, obasjano znojem dok me gleda i olakšava, uživa gledajući me i unosi izvesnu notu nežnosti koja senči i Zaslađuje i moje uživanje. I tako, posto ga je Justinijana skrila od mene u šumskom zelenilu, mali pastir me je video kako spavam i kako se budim, kako bacani koplje i odapinjem strelu, oblačim se i svlačim.

Video me je kako čučim nad kamenjem i mokrim plavičastu mokraču u prozirni potočić kojem će On, nizvodno, pohitati da se iz njega napije vode. Video me je kako kidam glave guskama i kako čerečim utrobu golubicama da njihovu krv-ponudim bogovima i tako proverim u njihovim iznutricama nepoznat svet budućnosti. Video me je kako sebe milujem i zadovoljavam se, kako milujem i zadovoljavam moju miljenicu, i video nas je, Justinijanu i mene, zagnjurenene u potoku

kako pijemo kristalastu vodu kaskade, svaka iz usta one druge, kušajući i naslađujući se našim pljuvačkama, našim sokovima i našim znojem.

Nema te vežbe ili funkcije, tog poroka i obreda tela ili duše koje mu nismo prikazale, njemu, povlašćenom svedoku naše intime iz njenih skrovitih bogaza. On je naše spadalo, ali je takođe i naš gospodar. On služi nama i mi služimo njemu. Mada nas nije ni dotakao, niti s nama razmenio ijedne reči, omogućile smo mu da uživa nebrojeno puta i nije nepravedno reći da, uprkos nepremostivom ponoru koji zjapi između naših različitih priroda i godina, između njega i mene, jesmo sjedinjeni više nego najstrastveniji ljubavni par.

Sada, upravo u ovom času, Justinijana i ja ćemo igrati za njega, a Fonsin, jednostavno samo zato što će biti tamo, pozadi, u tom bedemu od kamenja i rastinja, igraće takođe za nas.

Ukratko, ova večita nepomičnost će oživeti i biće vreme, istorija.

Zalajaće lovački psi, ćurlikaće šuma, poteći će rečne vode pe vaj ući između obluka i trske i krošnjasti oblaci će putovati put istoka, gonjeni istim povetarcem koji mrsi uvojke moje miljenice. A ona će se pokrenuti, prignuće se i njena rumena ustaše a poljubiće moje stope i sisati jedan po jedan moje prste kao što se sisa limun za grozničavih letnjih večeri.

Ubrzo ćemo se isprepletati, pocupkujući po škripavoj svili plavoga plašta, zanesene pijanstvom iz koga cveta život. A oko nas će kružiti lovački psi, zapahnjujući nas dahom iz svojih žudnih čeljusti i možda će nas i lizati, tako uzbuđeni. Šuma će čuti naše uzdahe, našu onemoćalost i, iznenada, naše krike smrtno ranjenih. A čas potom čuće naš smeh i torokanje. I videće kako tonemo u jedan spokojan san, ne mareći da se raspletemo.

Vrlo je moguće da će tada, kad nas vidi kao sužnje boga Hipnosa, pomno pazeći da nas ne trgne tananim šuškanjem svojih koraka po grmlju, svedok naših slatkih maženja napustiti svoje sklonište i doći da nas posmatra sa obale plavetnog plašta.

Tu će biti on i tu ćemo biti mi, ponovo nepomične, u drugom večnom trenutku: Fonsin, bledeg čela i rumenih obraza, očiju razrogačenih od čuđenja i zahvalnosti, s potočićem bala što mu vise sa nežnih usana. A mi, isprepletane i savršene, dišući u saglasju, s izrazom lica prepunog izobilja i ispunjenosti onih koje znaju da budu srećne. Eto nas troje, tu smo, tihi, strpljivi, čekajući umetnika iz budućih vremena koji nas, podboden željom, utamniči u snu i, prenoseći nas na platno svojom kičicom, veruje da nas izmišlja.

Obredna pranja don Rigoberta

DON RIGOBERTO uđe u kupatilo, navuče rezu i uzdahnu. Istog časa ga ophrva lagodno, podmirujuće osećanje olakšanja i iščekivanja: tih samotničkih pola sata biće srećan. Tako beše svake noći, nekad malo više, nekad malo manje, ali svojeglavi obred koji je tokom godina bio usavršavao, kao što umetnik iašti i kuje svoje remek-delo, nikada nije prestao čudovišno da deluje: da ga odmara, da ga miri sa bližnjima, da ga podmlađuje i da ga pokreće. Svaki put bi izlazio iz kupatila s osećanjem da je, uprkos svemu, život dostojan življenja. I zato nikada nije prestao da ga slavi, otkad mu je – pre koliko li to bese? – palo na um da pretvara ono što za obične smrtnike beše rutina koju su sprovodili bez ikakve svesti, kao mašine – pranje zuba, ispiranje usta i lome slično – u jedan rafinirani domaći posao kojim je od sebe, pa makar i samo u prolaznom, kratkotrajnom času, gradio jedno savršeno stvorenje.

U mladosti je bio predani pobornik Katoličke akcije i snevao da promeni svet. Ubrzo je shvatio da, kao i svi kolektivni ideali, i taj beće tek jedan nemogući san, osuđen na propade. Njegov praktični duh ga je naveo da ne traci vreme vojujući bitke koje će pre ili kasnije izgubiti. A onda je pretpostavio da je ideal savršenstva možda bio dostupan usamljenom pojedincu, suzbijenom na jednu ograničenu prostornu (čistoća, telesno zdravlje, na primer, ili erotska praksa) i vremensku sferu (melodična pranja i noćna šepurenja pre spavanja).

Skinuo je ogrtač, okačio ga iza vrata i tako nag, samo u papučama, otišao da sedne na nužnik, koji je od drugog dela kupatila bio odeljen lakiranim paravanom, oslikanim nebeskoplavim razigranim figuri nama.

Stomak mu je bio kao švajcarski sat: disciplinovano i precizno, uvek se praznio u ovo doba, potpuno i bez napora, takoreći srećan što se rasterećuje dnevnih zadaća i tegoba. Od kada je, po najskrovitijoj odluci svog života – toliko skrovitoj da verovatno ni Lukrecija nije dospela da je spozna do tančina – odlučio da po jedan kratak isečak

svakog dana bude savršen, i od kada je razradio ovaj obred, nijednom nije iskusio zagušljive tvrde stolice niti obeshrabrujuće prolive.

Don Rigoberto zažmiri i nape se, ali tek lagano. Više nije bilo ni potrebno: istog Časa oseti blagotvorno škakljanje u debelom crevu i osećanje da se, tamo unutra, u šupljinama donjeg stomaka, nešto pokorno pripremalo da ode i naviralo već na ta izlazna vrata koja su se, kako bi olakšala prolaz, već širila. A anus je, sa svoje strane, počinjao da se unapred rasteže pripremajući se da dokrajči izbacivanje izbačenog, da bi se potom zatvorio i namrštio, sa hiljadama svojih bora, kao da se ruga: „Otišao si, huljo jedna, i nema ti nikad više povratka!“ Don Rigoberto se nasmeši, zadovoljan: „Srati, vršiti nuždu, ići napolje, jesu li to sinonimi za uživati?“, pomisli. Da, što da ne, pod uslovom da se to radi natenane i pribrano, gustirajući, bez i najmanje hitnje polako, utiskujući u mišiće utrobe jedan nežni uzdizani drhtaj. Nije valjalo gurati, već voditi, pratiti, ljupko ispraćati to klizanje valjušaka ka izlaznim vratima. Don Rigoberto ponovo uzdahnu, pet čula predanih onome što se dešavalo unutar njegovog tela. Gotovo je mogao da vidi prizor: ta širenja i grčenja, te sokove i masi na delu, i sve to u mlakoj telesnoj pomrčini i u tišini koju su tu i tamo prekidali zaglušujuće grgorenje ili veseli vetrić kakvog prdeža. 'Začu najzad diskretni pljusak s kojim je prvi oblutak, nepozvanik iz njegove utrobe, bućnuo – da li je plivao ili je potonuo? – u vodu na dnu šolje. Padoše još tri do četiri.

Njegov olimpijski rekord beše osam, što beše posledica jednog neumornog ručka, prepunog samoubilačkih mešavina masnoća, škroba, brašna, orošenih vinom i žestokim pićima. Obično je oslobađao oko pet oblutaka. Kad bi otišao peti, posle nekoliko sekundi iščekivanja da bi dao dužno vreme mišićima, crevima, anusu, debelom crevu da se povrate u svoj prvobitni položaj, preplavilo bi ga ono intimno radovanje ispunjene dužnosti i pogođene mete, isto ono osećanje duhovne čistote koje bi obuzimalo dete u školi La Rekoleta, posto bi ispovedilo svoje grehe i obavilo pokajanje koje bi mu odredio otac-ispovednik.

„Ali očistiti utrobu je mnogo manje neizvesno nego očistiti dušu“, pomisli. Sada je njegov stomak bio čist, nije bilo nikakve sumnje.

Razmaknuo je noge, sagnuo glavu i uhodio: dokazivali su to ti cilindrični, smečkasti oblici, polupotopljeni u šolji od zelenog porcelana.

Koji ispovednik bi mogao, kao što on sada može, videti i (ako to poželi) opipati kužnu nečist koju su pokajanje, ispovest, iskupljenje i božje milosrđe udaljili iz duše? Kad je bio vernik-praktikant – sad je bio samo ono prvo – nikad ga nije napuštala sumnja da, uprkos ispovesti. bez obzira koliko duga i teška bila, nešto prljavštine zaostaje i visi o zidovima duše, poneka buntovna, tvrdoglava mrljica koju pokajanje ne bi uspelo da raščini.

Beše to, štaviše, jedno osećanje koje ga je pokatkad obuzimalo – mada plahovitije i bez gnušanja – otkad je u nekom časopisu pročitao kako su svoje iznutrice pročišćavali mladi redovnici jednog budističkog hrama u Indiji. Operacija se sastojala iz tri gimnastičke vežbe, jednog konopca i jednog vrča za otpatke. Imala je jednostavnost i jasnoću savršenih predmeta i postupaka, poput kruga i snošaja. Autor teksta, neki belgijski profesor joge, postupao je kao i oni punih četrdeset dana kako bi ovladao tehnikom. Opis tih triju vežbi kojima su iskušenici podsticali pražnjenje ne beše, međutim, dovoljno jasan da bi se sasvim dokučio i u praksi primenio i oponašao. Profesor joge je uveravao da putem tih triju vežbi savijanja, torzije i okretanja stomaka otapa sve nečistoće i zaostatke nakon vegetarijanske dijeta kojoj su se podvrgavali iskušenici.

Kad bi se ova prva etapa pročišćenja utrobe sprovela, mladići bi s izvesnom melanholijom don Rigoberto zamisli njihove izbrijane glave i asketska telašca pokrivena tunikama šafranove ili možda snežnobeke boje – dalje zauzimali prikladne položaje: opušteni, malo povijeni, nogu lako razmaknutih i tabana dobro prionulih o pod da se ni za milimetar ne maknu dok bi njihovo telo – kao zmija što polako guta beskrajnog crva – uvlačilo u sebe, i to samo peristaltičkim grčenjem, to uže koje je, nabirajući se i ispravljajući se, lenjo i neumitno napredovalo, vlažnim crevnim lavirintom, neodoljivo

gurajući sve te viškove, zaostatke, prilepke, malene izlučevine koje su obluci ostavljali za sobom.

„Čisto se kao kad se čisti puška“, pomisli još jednom prepun zavisi i.

Zamisli prijavi vršak užeta kako opet izlazi na svet iz okca zadnjice, pošto je proputovao i očistio sve te krivudave mračne zabit, i vide ga kako izlazi i pada u kantu za smeće kao izgužvana Zmija. Tu će i ostati, neupotrebljivo, s poslednjim nečistoćama koje je uklonilo njegovo prisustvo, spremno za lomaču. Kako li su se dobro osećali ti mladići!

Kako lako! Kako neukaljano! Nikad nije mogao da ih oponaša, barem što se tiče tog iskustva. Ali don Rigoberto beše načisto da je – ako su ga oni već prevazilazili šio se tehnike sterilizacije unutrašnjosti tiče – u svemu drugom njegov obred čišćenja bio neuporedivo savesniji i usavršeniji od obreda tih čudaka.

On sad daje konačan podsticaj, diskretan i bešuman – za svaki slučaj.

Da li beše tačna ona anegdota da je erudita bibliograf don Marselino Menendes i Pelajo, koji je patio od hroničnog zatvora, dobar deo života proveo u svojoj kući u Santanderu, sedeći na klozetu i stenjući? Don Rigoberta su uveravali da se u kući-muzeju slavnog istoričara, pesnika i kritičara turista mogao diviti pokretnom pisaćem stolu koji je ovaj dao da se napravi, kako ne bi prekidao svoja istraživanja i kaligrafije dok se nosio sa škrtim stomakom, rešenim da se ne odrekne fekalija, nataloženih tamo obilnim i teškim španskim obedima. Ganula bi don Rigoberla pomisao na robustnog intelektualca visokog čela i tako čvrstih verskih uverenja, obavijenog vlastitim nemirisom, možda umotanog u debeli, karirani ogrtač do ispod kolena da bi odoleo planinskoj hladnoći, kako stenje i stenje satima, dok istovremeno, neustrašivo, uporno čeprka po starim knjigama i prašnjavim inkunabulama španske istorije u traganju za heterodoksijama, obeščašćenjima, šizmama, uvredama i doktrinarnim ćudnostima koje je valjalo razvrstati.

Obrisao se sa četiri presavijene četvrtine higijenskog papira i pustio vodu. Zatim sede na bide. napuni ga mlakom vodom i veoma predano nasapunja anus, falus, testise, pubis, međunožje i guzove. Potom se zapra i obrisa čistim ubrusom.

Danas je bio utorak, dan nogu. Sedmicu je izdelio po organima i udovima: ponedeljak – ruke; sreda – uši; četvrtak – nos: petak – kosa; subota – oči, i nedelja – koža. Taj pronvenljivi element noćnog rituala davao mu je prizvuk promene i reformizma. Usredsređivanje na po jedan deo svoga tela svake noći dopuštalo mu je da se potpuno preda čistoći i konzerviranju tela, i istovremeno da ga više upozna i više voli. Kako je svakog dana po jedan organ i deo tela gospodario njegovim naporima, ostade zajamčena savršena ravnopravnost što se tiče pažnje prema celini: nije bilo nikakvog favorizovanja ni zanemarivanja, ni traga od mrskih lestvica u ophođenju i odnosu prema delovima i celini. Pomisli: „Moje telo oličava onu nemogućnost: društvo jednakosti.”

Napuni lavor mlakom vodom i, sedeći na poklopcu nužnika, namoči natenane svoje noge kako bi se pete, tabani, prsti, gležnjevi i risovi opustili i omekšali. Nije imao ni čukljeva ni ravnih tabana, mada, što jeste jeste, ris je bio previsok. Ih, ta to je tek ništavna deformacija, neprimetna za svakog ko je ne bi podvrgao kliničkom istraživanju. Što se tiče veličine, proporcija, oblika prstiju i noktiju, nomenklature i orogralije njegovih kostiju, sve je izgleda bilo u normalnim okvirima.

Opasnost bebu otvrdline i žuljevi koji su s vremena na vreme pokušavali da ih naruže. Ali on je znao da saseče zlo u korenu, uvek pravovremeno.

Krečnjački kamen je bio spreman; počeo je od leve noge Na ivici stopala, gde je trenje cipele bilo veće, već je počinjao da se nazire jedan neočekivani, žuljevi ti oblik, koji je pod jagodicama prstiju delovao kao neomalterisani zid. Trljajući ga krečnim kamenom smanjivao gaje dok sasvim ne iščeznu. Osetio je ponovo, s veseljem, da je ta ivica poprimila glatkost i sjaj svoje okoline. Mada njegovi prsti ne otkriše drugu otvrdlinu niti propupeli žulj,

predostrožno prede kamenom preko tabana i risova i čak preko svih deset prstiju stopala.

Posle toga se prepustio najvećem zadovoljstvu – da već unapred spremnim makazicama i turpijom iseče i isturpija nokte. Zanoctice behu opasnost koju je trebalo preduprediti. Imao je za to jedan metod koji nije mogao da omane, rezultat strpljivog posmatranja i njegove praktične mašte: šeći nokte u obliku polumeseca, ostavljajući na krajevima dva netaknuta rogića koji bi, zahvaljujući svom obliku, izrastali nad mesom nikada ne urastajući u njega. Ti saracenski nokti su mogli, staviše, bolje da se čiste, zahvaljujući svojem polumesečastom uobličavanju po četiri mene: vrh turpijice lako je prodirao u tu vrstu šanca ili alveole između nokta i mesa gde je mogla da se nakupi prašina, da se skori znoj, da nađe pribežište neki talog. Kad je okončao sećenje, čišćenje i turpijanje noktiju, iščačkao je natenane pokožicu sve dok iz nje nije potpuno odstranio sva ta tuda, tajanstvena tela, beličasta, kristalisana u tim pečaškim naborima zbog trenja, nedostatka provetravanja i znoja.

Kad je završio posao, osmotrio je i opipao svoje noge sa usrdnim zadovoljstvom. U nužnik je bacio talog i nečistoću koje beše prikupio na parčetu toaletnog papira, i potom povukao vodu. Posle toga je veoma brižno nasapunjao i isprao noge. I pošto ih je obrisao, posuo ih je gotovo nevidljivim talkom koji je odisao laganim, muževnim mirisom na suncokret u svanuće.

Preostalo mu je još da do kraja obavi nepromenljive elemente obreda: da opere usta i pazuha. Mada se na njih u sred sređivao sa svih pet čula, ne štedeći vreme da bi obezbedio uspeh operacije, toliko je vladao obredom da je njegova pažnja mogla da se odvoji i delimično da se posveti jednom takođe estetskom načelu, svakog dana u nedelji različitom, načelu poteklom iz tog priručnika, tablice ili zapovesti koje je lično razradio, takođe tajno, u tim noćnim skrovištima koja su, pod plastom umivanja, činila njegovu ličnu, posebnu religiju i vlastiti način da materijalizuje utopiju.

Dok je na metalnu policu, (imitaciju ispucalog oker mermera) redao alat bukalnog obreda – čašu punu vode, zubni konac, pastu, četkicu

– izabrao je jedan od postulata u koji se najviše uzdao, jedan princip u koji, kad ga je jednom formulisao, nikada više nije posumnjao: „Sve što sija je ružno, naročito muškarci koji sijaju.“ Napuni usta vodom jednim gutljajem i poletno ih ispra, gledajući u ogledalu kako mu se obrazi naduvavaju, dok je i dalje mućkao vodu u ustima da ispere slobodne ostatke, nataložene na desnima ili površno zaostale među zubima. „Ima sjajnih gradova, slika i pesama, sjajnih proslava, predela, poslova i sjajnih disertacija“, pomisli. Trebalo bi ih izbegavati kao novac od legura, mada ostavljaju utisak svojim jakim bojama, ili kao ona tropska pića za turiste, ukrašena voćem i zastavicama i veštački zaslađena.

Već je između palca i kažiprsta držao dvadesetak santimetara dugo parče zubnog konca. Kao uvek, počeo je od gornjih zuba, zdesna nalevo, a potom sleva nadesno, polazeći od sekutića. Stavljao je konac u uski prorez i njim dizao rub desni, lamo gde su se u vek umetale omražene mrvice hleba, vlakna mesa, biljne niti, vlati i opne voća. Dečački uzbuđen, gledao je kako se pomaljaju te nečisti, iskorenjene koncem i njegovim veštima akrobacijama. Ispjunuo bi ih u umivaonik i otpratio pogledom njihovo kovitlanje i iščezavanje u slivniku, kuda ih je odvlačio vrtlog male vodene pijavice što je oticala niz cev. U međuvremenu je mislio: „Ima sjajnih kosa što krune pomračene umove ili ih takvima prave. Najružnija reč u kastiljanskom jeziku je briljantin.“ Kad je okončao čeprkanje po gornjem redu zuba, ponovo je napunio usta vodom, a konac očistio pod mlazom iz slavine. S istim poletom se, potom, i s istim profesionalizmom, prihvatio čišćenja donjeg reda zuba i kutnjaka. „Ima sjajnih razgovora, sjajne muzike, sjajnih bolesti kao što je alergija na polen, kap, depresija i stres. Ima, naravno, sjajnih sjajeva.“ Još jednom je isprao usta i u korpu za otpatke bacio zubni končić.

Sada je zaista već mogao da opere zube i pastom. Učinio je to povlačeći četkicu gore-dole, polako i pritiskajući, tako da vlati, i to prirodne, nikad plastične – prodru do dna tih koštanih pukotina u potrazi za ostacima hrane koji su p reži veli pionirski rad zubnog konca. Prvo je očetkao zadnju, a potom prednju stranu zuba. Kad je

poslednji put isprao usta, oseti u njima prijatni dah na mentu i limun, tako osvežavajući i mladalački, kao da je iznenada u toj šupljini, omeđenoj desnim i lepicama, neko pustio u rad ventilator, upalio klima-uređaj, i njegovi zubi prestadoše da budu tvrde, neosetljive kosti i presvukoše se nekom čulnošću usana. „Moji zubi sjaje“, pomisli pomalo nelagodno. „No, dobro, tu i tamo može biti izuzetaka koji potvrđuju pravilo.“ „Ima“, pomisli, „biljaka sjajnih poput ruže. I životinja sjajnih poput angorske mačke.“

Odjednom zamisli donju Lukreciju kako se naga poigrava sa desetinom angorskih mačkica što se o nju taru, posvuda o njeno divno telo, što mauču i u strahu da će mu se desiti radio prevremena erekcija pohita da opere pazuha. To je radio više puta na dan: ujutro kad bi se tuširao, i u kupatilu osiguravajućeg društva, u podne, pre no što je izašao na ručak. Ali samo sada, prilikom noćnog obreda, činio je to svesno i sa uživanjem, nego o zabranjenom uživanju. Nakvasio je prvo hladnom vodom oba pazuha i ruke, snažno trljajući da podstakne cirkulaciju. Potom je napunio umivaonik vrućom vodom u koju je usipao malo mirisavog sapuna dok ne opazi penu na površini tečnosti. Zaronio je jednu po jednu ruku u milujuću toplotu i strpljivo i nežno istrljao pazuha, istrajno mrseći rasplićući povazan smeđe dlake u sapunici. Dok je tako radio, i dalje je umovao: „Ima sjajnih mirisa, kao miris ruže i kamfora.“ Najzad se obrisao i pazuha poprskao kolonjskom vodom poletnog mirisa koji je nagoveštavao dah kože orošene morskom vodom ili pobunjene primorskim lahorom, prohujalim, preko staklenom baštom.

„Savršen sam“, pomisli posmatrajući se u ogledalu, njušeći se. U njegovim mislima ne beše ni tračka taštine. Ova tako predana posvećenost sopstvenom telu nije trebalo da ga ulepša niti barem da ublaži njegovu ružnoću, vajkanja što nekako postadoše kulturna – najčešće nesvesno – za prezrenja dostojan geački ideal – zar čovek uvek bio „zgodan“ za druge, ostale? – već da mu na ovaj način pruži osećanje da za nešto vezuje krvavi šanac vremena, da tako zadržava ili usporava zlokobno truljenje što ga kukavana Priroda nameće svemu što postoji. Osećanje da vodi tu borbu dobro je činilo njegovoj duši. Ali povrh toga, od kada se bio oženio, i bez

Lukrecijinog znanja, takođe je vojevao bitku protiv raspadanja svoga tela i u ime svoje supruge. „Kao Amadis za Orijanu“, pomisli. I opet pomisli: „Zbog tebe i za tebe, moja draga.“

Od izgleda da će, kad ugasi svetio i izađe iz kupatila, zateći u postelji svoju ženu, koja ga čeka u čulnom polusnu, sva nabrekla, pripravna da je razbude njegova milovanja, podiđoše ga žmarci od glave do pete.

„Napunila si četrdeset i nikada nisi bila lepša“, promrmlja, krećući prema vratima. „Volim te, Lukrecija.“

Samo trenutak pre no što će kupatilo uroniti u tamu primeti na jednom toaletnom ogledalu da su njegova osećanja i umovanja već bila prometnula njegovo čovečje obličje u jednu ratničku siluetu, u profil koji je unekoliko podsećao na onu božanstvenu životinju iz srednjovekovne mitologije, na jednoroga.

Venera s Amorom i Muzikom

IME JOJ je Venera, Italijanka je, kći Jupiterova, a sestra Grkinje Afrodite. Orguljaš joj daje časove muzike. Ja se zovem Amor. Sav sam majušan, mekan, rumen i krilat, star sam hiljadu godina i nevin sam poput vilinog konjica. Jelen, paun i košuta koji se naziru kroz prozor živi su baš kao i zaljubljeni par što se seta pod senkom drvoreda. Za razliku od njih nije takav i satir na vodoskoku; iz glave mu šiklja bistra voda u alabasterski oval: satir je tek komad toskanskog mermera, klesarsko delo veštog umetnika prispelog sa francuskog juga.

Țivi smo takode i nas troje, živi i čili poput potočića koji se sliva niz planinu, pevajući među kamenjem, ili kao živo čavrljanje papigica koje je don Rigobertu, našem gospodaru, prodao neki afrički trgovac.

(Pripitomljene životinje se sada dosađuju u kavezu sred vrta.) Smiraj dana je na pragu i ubrzo će pasti noć. Kad ona pristigne sa svojim olovnim dronjcima, orgulje će utihnuti, a ja i profesor muzike moraćemo da odemo da bi gospodar sveg ovog što se vidi ušao u ovu prostoriju da uzme svoju gospodu. A Venera će do tada, zahvaljujući našoj volji i zalaganju, biti spremna da ga primi i da ga zabavi kao što zaslužuje njegovo bogatstvo i kako dolikuje njegovom položaju. Drugim recima, primiće ga sa vulkanskom vatrom, čulnošću zmije i mazno oholo, poput angorske mačke.

Mladi profesor i ja nismo ovde radi uživanja već da obavimo posao, mada. doduše, svaki uspešno i ubedljivo obavljen posao prerasta u zadovoljstvo. A naš je posao da probudimo gospodinu telesnu radost, da raspalimo ugarke svih njenih pet čula dok ne planu i ne nasele njenu plavu glavicu prijavim maštarijama. Don Rigobertu se sviđa da mu je takvu predamo: uspaljenu i požudnu, srušenih moralnih i religioznih ograda, dok joj um i telo opsedaju apetiti. To je prijatan ali nimalo lak posao; zahteva strpljenje, domišljatost i umetnost usaglašavanja pomahnitalih nagona sa lomnim duhom i željnim srcem.

Repetitivna, crkvena muzika orgulja stvara pogodnu atmosferu. Opste je uvreženo mišljenje da orgulje, tako usko povezivane sa misom i verskim pojanjem, lišavaju čulnosti, pa čak i telesnosti, poniznog smrtnika čije obale kupa njihova muzika. Neoprostiva greška; orguljaška muzika, zapravo, svojom opsesivnom mlohavošću i nežnim maukanjem samo iskopčava hrišćanina iz njegovog vremena i prostora, izolujući njegov duh kako bi mogao da se okrene nečem izuzetnom i različitom: spasenju, da, u bezbroj slučajeva; ali takođe, u mnogim drugim, grehu prepuštanja, razbludnosti i drugim varljivim građanskim sinonimima za ono što odražava ova čista reč: zadovoljstvo.

Orguljaška svirka gospodu odobrovoljava i pribira; pleni je neka meka nepomičnost nalik ekstazi i ona tada upola sklapa oči da bi se još više usredsredila na melodiju koja je istovremeno preplavljuje, odvraća, ali udaljava od njenog brižnog duha i svakodnevnih trzavica i potpuno ga prazni, prazni ga od svega što nije slušanje, čisto čulo. Takav je početak.

Profesor poletno i lako svira, bez žurbe, u jednom nežnom, malaksalom krešendu, birajući višeznačnu muziku koja nas oprezno prenosi u stroga pribežišta bernardinskog reda, u ulične procesije koje se smesta pretvaraju u paganski karneval pa odatle, bez ikakvog prelaza, u gregorijanski hor neke opatije ili na misu pevanu u katedrali za skup kardinala, da bi nas najzad odvela verolomnom maskenbalu u zdanju van gradskih zidina. Vino teče potocima, sumnjivo se preliva po vrtnim senicima. Jedna prekrasna pastirica što sedi na kolenima strasnog, trbušastog starčića namah skida masku, i gle! Ispada daje to stajski momak! Ili hermafroditiska seoska luda kojoj se muškost klata među nogama, ali se diči i ženskim grudima.

Moja gospa gleda te slike jer joj ih ja potanko opisujem zlobnim glasićem, šapćući joj priču na uvo, u taktu muzike. Moja mudrost prevodi note zavereničkih orgulja u oblike, boje, figure i podsticanje na dela. Eto, to sad radim, navaljen na njena pleća s mlečnim lišćem nagnutim preko njenog ramena poput žaoke: šapćem joj skaredne

priče. Ispredanja koja je razgaljuju i mame joj osmeh, pripovesti koje je zaprepašćuju i raspaljuju.

Profesor ne može ni načas da napusti sviranje orgulja: gleda u njima zalag za svoju glavu. Don Rigoberto gaje upozorio: „Ako ovi mehovi makar za jedan jedini tren prestanu da se nadimaju, to će mi značiti da si podlegao iskušenju da se mašiš rukom. A tada ću ti zariti ovaj bodež u srce i tvoje truplo ću baciti lovačkim psima. Očas ćemo znali, gospodičiću moj, sta je jače u tebi: želja za mojom lepoticom ili odanost vlastitom životu." Naravno, draži mu je život.

Ali dok pritiska dirke, ima pravo da gleda. Ta povlastica ga uznosi i čini mu čast, pruža mu osećanje monarha ili boga. Koristi je slasno uživajući. Sem toga, njegovi pogledi olakšavaju i dopunjuju moj posao, pošto gospa, naslućujući žar i žestinu kojom je obasipaju oči tog golobradog lica i predosećajući grozničavu lakomost koju kod ovog razumnog mladića razbuđuju njene razbludne bele obline, ne može ostati ravnodušna, već postaje zatočenica pohotnih raspoloženja.

A naročito kad je orguljaš posmatra tamo gde je sada posmatra. Šta nalazi ili Šta traži mladi muzičar u tom Venerinom stečištu? Šta bi da probiju, kuda da proniknu njegove neporočne ženice? Zašto li ga tako magnetski privlači taj trougao prozračne puti, oivičen plavičastim tankim venama poput potočića, zasenčen potkresanom šumicom pubisa, ja to ne bih znao reći, a verujem da ne bi ni on. Ali ima tu nečega što svake večeri sudbinski privlači njegove oči i na njih baca čini čarolije od koje se ne da uteći. Nešto poput naslućivanja da u podnožju osunčanog Venerinog brega, u nežnom procepu zaštićenom glatkim mišićnim stubovima gospinih bedara, sunderast, rumen, vlažan od ovlašnog dodira njene prisnosti, izvire život i zadovoljstvo. Naš gospodar don Rigoberto će se uskoro nagnuti nad njim da se napoji ambrozijom. Orguljaš zna da će njemu taj napitak ostati zanavek uskraćen jer će uskoro stupiti u dominikanski manastir. On je pobožan momčić koji je još od ranog detinjstva osetio božje zazivanje i koga ništa i niko neće odvojiti od sveštenečkog poziva. Mada ga, kako mi je priznao, od ovih

predvečernjih bdenja probija hladan znoj i spopadaju snovi nastanjeni đavolima Sa ženskim grudima i bedrima, oni neće oslabiti njegovu predanost veri.

Upravo obrnuto: ubedili su ga u nužnost da se odrekne gluposti i telesnosti ovoga sveta, kako bi spasao svoju dušu i pomogao drugima da spasu svoje. Možda tako netremice posmatra tršavi perivoj svoje gospodarice samo da bi sebe proverio i da bi pokazao bogu da je kadar odupreti se čak i najpaklenijim iskušenjima: večito razbokorelom telu naše gospode.

Tih problema savesti i morala nemamo ni ti ni ja. Ja, pošto sam samo malo pagansko božanstvo, a povrh svega i nepostojeće, tek plod ljudske mašte,, a ona zato što je poslušna supruga koja se podvrgava ovim pripremnim poselima uoči bračne noći iz poštovanja prema suprugu koji ih osmišljava do najmanje pojedinosti. Reč je dakle, o udovoljavanju volji njenog gospodara, kao što treba da čini jedna hrišćanska supruga, tako da ako uopšte ima greha u ovim putenim okupljanjima, valja pretpostaviti da će ocrniti samo dušu onoga koji ih je, radi svog ličnog užitka, smislio i njima izričito rukovodi.

Don Rigoberto je uredio i taj prizor fine i do tančina udešene gospođine frizure, sve te kovrdže, uvojke, zavodljivo puštene pramenove, kosu podignutu i raspuštenu, sve te ukrase od retkih bisera. Dao je on i tačna uputstva frizerima i svakodnevno – kao zapovednik svoje čete – vrši smotru čitave vojske gospinog nakita da bi izabrao onaj koji će te noći blistati u njenoj kosi, koji će se sviti oko njenog vrata, visiti sa njenih prozračnih ušiju, zatočiti njene prste i sapeti šake. „Ti nisi ti, već si moja mašta“, kaže onaj koji joj šapće da je voli. „Danas nećeš biti Lukrecija, već Venera i danas ćeš od Peruanke postati Italijanka, i umesto trošnog zemaljskog bića bićeš boginja i znamenje.“

Možda bi tako bilo u prefinjenim snoviđenjima don Rigoberta. Ali je ona i dalje stvarna, od krvi i mesa, živa kao neotrgnuta ruža na gram ili kao rascvrkutana ptičica. Zar nije ona divna žena? Da, prekrasna.

Naročito ovoga časa, kad počinju nagoni da joj se bude, osokoljeni znalačkom alhemijom otegnutih orguljaških nota, uzdrhtalim pogledima svirca i kapima vrelih, izopačenih misli koje joj sipam u uho. Moja leva ruka, sto počiva tu, na njenim grudima, oseća kako joj se koža zategla i kako se zagreva. Krv počinje da joj ključa. To je tren kad ona doseže ponoću, ili (što bi se učtivo reklo) ono što filozofi nazivaju apsolutom, a alhemičari transsupstancijom.

Reč koja najbolje označava njeno telo je: nabreklo. Nahuškano mojim razvratnim ispredanjima, sve se u njoj zaobljava i propinje, grešno izvija, omekšava od toplote. A to je ono stanje tvari koje bi dobar uživatelj morao ponajviše da voli kod svoje dragane u ljubavnom času: ljupko obilje koje kao da će se svakog časa raščiniti, ali koje ostaje čvrsto, rastresito, gipko poput zrele voćke i tek umešane smese, to meko svojstvo koje Italijani nazivaju morbidezza, reč koja čak i kad se odnosi na hleb zvuči lascivno.

A sad kad je uspaljena iznutra, kad joj glava isijava raskalašne prizore, popeću joj se na leđa i provaljuškati po satenskim oblicima njenog tela, golicaću je krilima po nekim mestima i poskakivati kao razdragani junac po mlakom jastuku njenog trbuha. Nagnaće je na smeh ti moji napori i raspaliće joj telo dok ne postane živa vatra. Moje pamćenje već sluša plimu njenog kikotanja, smeh što će utuliti jecanje orgulja i balama prekriti usne mladog profesora. Kad se ona smeje, bradavice joj se ukrute i štrče kao da ih sisaju neka nevidljiva usta, a mišići trbuha titraju pod čvrstom kožom, koja miriše na vanilu, nagoveštavajući raskošnu riznicu lepote i nektara njenih najskrovitijih ponora. U ovom času moj prčasti nos može namirisati aromu samog užeženog srca njenih tajnovitih sokova. Miris ove ljubavne izlučevine izluđuje don Rigoberta, koji ga – ona mi je to ispričala – ničice, kao na molitvi, kuša i njime se prožima dok se srećom ne opije. To je, tvrdi, najbolji afrodizijak, bolji od svih eliksira nečistih mešavina. Što ih čarobnjaci i svodilje ovog grada povazdan prodaju ljubavnicima. „Dok god ovako odišeš, biću tvoj rob“, priča ona da on isplaženog jezika govori omamljen ljubavlju.

Uskoro će se otvoriti vrata i začućemo šuškanje don Rigobertovih koraka po tepihu. Ne zadugo potom videćemo ga kako se pomalja pokraj postelje da utvrdi jesmo li bili kadri, ja i učitelj muzike, da približimo prostu stvarnost njegovoj blistavoj mašti. Slušajući gospođin smeh, gledajući, udišući njen miris, shvatiće da se nešto od toga zbilo. Onda će dati jedan gotovo neprimetan znak odobravanja koji će nam biti naređenje da se udaljimo.

Orgulje će zanemeti; uz jedan dubok naklon, profesor će ućutati i otići kroz gaj narandži, a ja ću iskočiti kroz prozor i odlepršaću u mirisavu poljsku noć.

U ložnici će ostati njih dvoje i žamor njihove nežne bitke.

SO NJEGOVIH SUZA

HUSTINIJANA JH iskolačila oči kao sarme i nikako nije mogla da se skrasi. A ruke kao da su joj bile motovila.

„Gosn Alfonso kaže da će se ubili! Jer ga vi ne volite, kaže!" Sva je ustreptala, zgrožena. „Upravo piše oprostajno pismo, gospodo."

„Je li to još jedna od onih besmislica koje...", procedi donja Lukrecija, gledajući je u ogledalu toaletnog stočića. „Jesu li ti vrane pamet popile?" Ali lice služavke ne beše nimalo šaljivo i donja Lukrecija, koja je tada čupala obrve, ispusti pincetu na pod i ne pitajući više ništa sjuri se niz stepenice u pratnji Hustinijane. Dečak je zaključao vrata. Maćeha pokuca: „Alfonso, Alfonsito." Odande se ne ču nikakav odgovor, niti bilo kakav zvuk.

„Fončo! Fončito!", i dalje je vikala donja Lukrecija, neprestano kucajući. Osećala je kako je po leđima probija hladan znoj. „Otvori mi!

Jesi li dobro? Zašto ne odgovaraš? Alfonso!"

Ključ se škripavo okrenu u bravi, ali se vrata ne otvoriše. Donja Lukrecija proguta knedlu. Pod je opet poprimio čvrstinu pod njenim nogama, svet se ponovo sklapao u celinu, pošto je čas pre bio tek klizavi darmar.

„Ostavi me nasamo s njim", naredi Hustinijani.

Ude u odaju zatvarajući za sobom vrata. S mukom je potiskivala srdžbu koja ju je osvajala, sad kad je minuo strah.

Još u vek u košulji i pantalonama Školske uniforme, dečak je oborene glave sedeo za svojim radnim stolom. Podiže glavu i pogleda je, nepomičan i tužan, lepši no ikada, lako je svetlost još prodirala kroz prozor, bio je upalio lampu i u zlaćanoj kružnici što je

padala po zelenkastom preseku donja Lukrecija je opazila nedovršeno pismo, još neosušeno mastilo i otvoreno nalivpero pored njegovih prstića umrljanih mastilom.

Ona mu polako pride.

„Šta to radiš?“, prošapta.

Glas joj je podrhtavao, baš kao i ruke, a grudi su joj se nadimale.

„Pišem pismo“, odvrati smesta dečko, i to vrlo odrešito. „Tebi.“

„Meni?“, nasmeši se ona, pokušavajući da deluje polaskano. „Mogu li da ga pročitam?“

„Ne još.“ U njegovom pogledu zaiskri neka zrela odlučnost izazivačkog tona. „To je oprostajne pismo.“

„Oprostajno? Ali zar ti nekuda ideš, Fončito?“

„Idem da se ubijem“, začu ga donja Lukrecija kako kaže, nepomično sedeći i gledajući je netremice. A onda se, posle nekoliko trenutaka, čitavo njegovo držanje slomilo, i oči zamaglile: „Jer me ti više ne voliš, pomajko.“

Način na koji je to izgovorio, poluucveljeno a polunapadački, s licem koje se krivilo u bezuspešno zauzdavanu plačnu grimasu, te reći ogorčenog ljubavnika, toliko nespojive s njegovom golobradom pojavom u kratkim pantalonama, sasvim razoružaše donju Lukreciju. Ona ostade bez reći, poluotvorenih usta, ne znajući šta da mu odgovori.

„Ama kakve to gluposti pričaš, Fončito?“, promrmlja najzad, samo delimično se pribirajući. „Otkud ja tebe ne volim? Ali srce moje, pa ti si mi kao sin. Ja tebe...“

Ućuta jer se Alfonso čitavom težinom tela stropoštao na nju i grleći je oko pasa, briznuo u plač. Jecao je, lica priljubljena uz trbuh donje Lukrecije, a njegovo tanano telo potresali su uzdasi i žudno dahtanje

izgladnelog šteneta. Bio je samo dete, sad u to više nije bilo sumnje, videlo se po očajanju s kojim je ridao i besramnom pokazivanju patnje.

Boreći se da je ne pobeđe osećanja od kojih joj se steglo grlo i ovlažile oči, donja Lukrecija ga je milovala po kosi. Sva smetena, zatočenica protivrečnih osećanja, slušala ga je kako olakšava sebi, kako se mucajući vajka.

„Danima mi se i ne obraćaš. Nešto te pitam, a ti se samo okreneš od mene. Više mi ne dopuštaš ni da te poljubim za dobar dan ni za laku noć, a kad se vratim iz škole, gledaš me kao da ti je muka što me vidiš u kući.

Zašto, majčice? Šta sam ti ja to učinio?"

Donja Lukrecija mu je protivrečila i ljubila ga po kosi. Ne, Fončito, ništa od toga nije tačno. Ama što li si tako uvredljiv, mali! I tražeći najblaži način, pokušavala je da mu objasni. Otkud ga ne bi volela?! 1 te kako ga voli, srce moje! Njen život zavisi od njega, on joj je stalno u pameti, i kad je u školi ili kad igra fudbal s drugarima. Eto, jednostavno, nije dobro da bude toliko vezan za nju, da tako pomamno žudi za svojom pomajkom. To može da mu naudi, ludici jednoj, to stoje tako nagao i žestok u svojim oscćanjima. S emocionalnog stanovišta, prihvatljivije bi bilo da se ne oslanja toliko na nekog poput nje, toliko starijeg. Njegovu ljubav, njegova zanimanja, trebalo bi da podeli sa drugima, naročito da se okrene svojim vršnjacima, svojim malim prijateljima, svojim rođacima.

Tako će brže da odraste, razvi će sopstvenu ličnost, postaće karakteran mladi čovek na koga će potom ona i don Rigoberto biti toliko ponosni.

Ali dok je tako govorila, nešto u srcu donje Lukrecije opovrgavalo je njene reči. Bila je načisto da im ni dečak nije poklanjao naročitu pažnju.

Možda ih čak nije ni čuo. „Ne verujem ni jednoj reči koju upravo izgovaram“, mislila je. Sada kad su jecaji uminuli, mada bi ga tu i tamo još potresao pokoji dubok uzdah, Alfonsito kao da se usredsredio na ruke svoje pomajke. Dograbilo ih je i polako, stidljivo, zaneseno ljubio. Posle, dok ih je trljao o svoj satenski obraz, donja Lukrecija ga je čula kako tiho mrmlja, kao da se obraća samo prstima koje je snažno stiskao: „Ja tebe mnogo volim, pomajko. Mnogo, mnogo... nikad više nemoj da budeš takva prema meni kao ovih dana, jer ću se ubiti. Kunem ti se, ubiću se.“

I onda, kao da je u njoj naglo prepukla neka brana uzdržanosti, bujica grunu na njen um i razum, i potopi ih, smrvivši u prah i pepeo načela predaka u koja nikad u životu nije posumnjala, pa i njen nagon za održanjem. Previla se, jednom nogom kleknula na pod da bi bila iste visine kao dečak koji je sedeo, i zagrlila ga i pomilovala, oslobođena svih stega, osetivši daje to stvorenje bačeno u središte žestokog kovitlaca.

„Nikad više“, ponovi ona s teškom mukom, jer joj je bujica osećanja jedva dopuštala da izusti reč. ..Obećavam ti da nikad više neću biti takva prema tebi. Lažna je bila hladnoća ovih dana, mali moj. Kako ispadoh glupa: želeći ti dobro, nagnala sam te u patnju. Oprosti mi, srce moje...”

Istovremeno ga je ćeli vala po razbarušenoj kosi, po ćelu, po obrazima, osećajući na usnama so njegovih suza. Kad ustašca dečaka potražile njena, nije mu ih odrekla. Polusklopljenih očiju pustila je da je poljubi i uzvratila mu je poljupcem, časak potom, osokoljene dečje usne nasruše na njene a tada ih ona otvori i pusti da jedna ustreptala zmijica, u početku nevešta i plaha, a potom smela, pohodi njena usta i po njima luta, čas na ovu, čas na onu stranu desni i zuba, i ne osujeti ruku koju ubrzo oseti na svojoj dojci. Ruka počinu tamo načas, mirna, kao da prikuplja snagu, a onda se pokrenu i zaroni i poče da je miluje s puno poštovanja i da je lako pritiska. Iako je iz dubine njene svesti neki glas vikao da ustane i da ode, donja Lukrecija se nije pokrenula. Privukla je, štaviše, dečaka sebi i bez ikakvog zazora nastavila da ga ljubi dok su žestina i

sloboda rasli u ritmu njene želje. A onda, kao u snu, prepoznade zvuk kočenja automobila i, malo posle, glas svoga muža koji ju je doživao.

Užasnuta, uspravi se u jednom skoku; njen strah zarazi i dete čije oči namah proze užas. Spazi izgužvanu Alfonsov u odeću, tragove ruža na njegovim ustima. „Idi da se umiješ“, naloži mu na brzinu, pokazujući gde, a dečak potvrdno klimnu glavom i otrča u kupatilo.

Ona izađe iz sobe sva omamljena i gotovo posrćući pređe mali salon naspram vrta. Ode da se zatvori u gostinsko kupatilo. Sva je bila klonula kao daje trčala. Dok se ogledala, spopade je napad histeričnog smeha koji uguši stavljajući ruku preko usta. „Bezumnice, ludačo“, navali na sebe pogrđama, dok je hladnom vodom umivala lice. Potom sede na bide, otvori slavinu i pusti vodu da dugo teče. Oprala se natenane i detaljno, uredila svoju odeću i opšti izgled i ostala tu koliko beše potrebno da opet bude potpuno pribrana, gospodar svog lica i svojih kretnji. Kad je izašla da pozdravi supruga, beše sveža i vesela kao da joj se ništa nesvakidašnje nije desilo. Ali mada je don Rigoberto zateče ljubaznu i pažljivu kao svakog dana, mada ga je obasula nežnostima i pažnjom, i sa podjednakim zanimanjem kao uvek slušala njegove dogodovštine tek minulog dana, u donji Lukreciji se uvrežila neka skrivena nelagodnost koja je ni načas nije napuštala, neka mučnina od koje bi je s vremena na vreme podišla jeza, a utroba se nekako praznila.

Dečak je večerao s njima. Beše miran i učitiv kao obično. Vragolastim smehom je propraćao očeve šale i čak ga molio da im ispriča nove, „one crne fazone, tata, one pomalo kvarne“. Kad bi se njene oči ukrstile s njegovim, donja Lukrecija se prosto divila što u tom pronicljivom bledoplavom pogledu ne nailazi ni na senku, niti na oblačak, pa ni na najneznatniju iskru obešenjaštva ili zavereništva.

Satima kasnije, u zamračenoj povučeniosti ložnice, don Rigoberto po ko zna koji put promrsi da je voli i, obasipajući je poljupcima, zahvali joj za svoje dane i noći, za neizmernu sreću koja gaje, zahvaljujući njoj, preplavljala. „Otkad smo se venčali, Lukrecija, učim da živim“ začu kako joj govori sav uznesen. „Da tebe ne beše, umro bih i ne

sluteći da postoji tolika veština, niti šta uistinu znači uživati “ Ona gaje ganuta i srećna slušala, ali čak ni sada nije mogla da odagna dečaka iz svojih misli. Ali ta blizina uljeza, to znatiželjno anđeosko prisustvo nije osiromašivalo već je, naprotiv, začinjavalo njeno uživanje nekim grozničavim, uznemirujućim eliksirom.

„Ne pitaš me ko sam?“, promrmlja najzad don Rigoberto.

„Ko si, ljubavi moja, ko?“ odvrati mu ona sa nestrpljenjem, koje je očekivao, podstičući ga.

„Ja sam, dakle, čudovište“, začu ga kako kaže, već izdaleka, nedokučiv u uzletu svoje mašte.

Kratki prikaz ljudskog

LEVO UVO izgubih od jednog ujeda, valjda u borbi s drugim ljudskim bićem. Ali na tu usku pukotinu što ostade jasno čujem zvuke ovog sveta. Takođe imam pogled na stvari, mada iskosa i poteže. Dakle, mada na prvi, udarni pogled tako ne izgleda, ovo plavičasto ispupčenje levo od mojih usta u stvari je oko. To što je tamo i što radi, hvatajući oblike i boje, pravo je čudo moderne medicinske nauke, dokaz izuzetnog napretka svojstvenog vremenu u kojem živimo. Ja sam morao biti osuđen na večnu tamu, još od velikog požara – ne sećam se šta ga je izazvalo, bombardovanje ili atentat – u kojem svi preživeli ostadoše bez vida i kose, od dejstva kiseline. Bio sam te sreće da sam izgubio samo jedno oko; drugo spasoše oftalmolozi nakon šesnaest intervencija. Nema kapak i često suzi, ali mi dopušta da se rasonodim i da gledam televiziju, a naročito da brzo otkrijem prisustvo neprijatelja.

Ova staklena kocka u kojoj se nalazim je moj dom. Kroz njene zidove dobro vidim, ali mene niko ne može videti spolja: vrlo prikladan sistem za bezbednost ognjišta, u ovo doba grdih pretnji. Stakleni zidovi mog staništa su, jasno, neprobojni za tanad, ne propuštaju klice niti bilo kakvu radijaciju ili zvuk. Uvek odišu na smrad pazuha i na mošus što znam da sam u tome jedinstven – samo mene oduševljava.

Čulo mirisa mi je veoma razvijeno i nošeni najviše uživam i patim.

Moram li nosem nazvati ovaj orijaški, opnasti organ koji beleži sve mirise, čak i najtananije? Govorim pri tom o sivkastoj oteklini s beličastim krastama koja počinje u visini mojih usta i spušta se, sve veća, do mog bivoljeg vrata. Ne, nije to isturena guša, niti Adamova jabučica zahvaćena akromegalijom. To je moj nos. Znam da nije ni lep ni koristan, ali ga njegova prelerana osetljivost pretvara u neizrecivu patnju kad tu negde truli pacov ili kad cevima što prolaze kroz moje stanište teku nečisti. Ali čak i takvog ja ga štujem i slavim i često mislim da mi u nosu stoluje duša.

Nemam ni ruku ni nogu ali su moja četiri patrljka i te kako bogata ožiljci ma, brazgotinama i očeličena kako valja, tako da mogu da se po tlu premeštam lako, pa čak i po putu, ako zatreba. Moji neprijatelji dosad nisu uspevali da me uhvate nijednom poterom. Kako izgubih ruke i noge? Možda u nekoj nesreći na radu ili je to, može biti, posledica preparata koje je moja majka proždirala da bi se dobro i srećno porodila (nauka baš uvek ne pogađa, na nesreću).

Moj ud je netaknut. Mogu da vodim ljubav, pod uslovom da mi momče ili devojče koji su sa mnom dopuste da se tako namestim da moji čirevi ne dotiču njihovo telo, jer ako se rasprsnu, iz njih potekne smradni gnoj i grozni bolovi me spopadnu. Volim ja da tucam i, u izvesnom smislu, rekao bih da sam nezasićen. Istina je da sam ponekad iskusio neuspeh ili ponižavajuću prevremenu ejakulaciju. Ali opet, u drugim prilikama sam doživljavao produžene orgazme i to jedan za drugim, koji me olakšavaju nekako vazdušasto pa se osećam sjajno, kao arhanđel Gavriilo. Odvratnost koju pobuđujem kod svojih ljubavnika promeće se u privlačnost, pa čak i u delirijum, kad jednom – uz pomoć alkohola ili droge – gotovo uvek pobede početnu predrasudu i prihvate da se valjuška ju sa mnom po postelji. Tjene na kraju za mnom čak polude, a dečake opija moja rugoba. U dubini njene duše lepoticu je uvek očaravala zver, na šta podsećaju tolike priče i mitovi, i čudno je da se u srcu pristalog momčića ne gnezdi nešto izopačeno. Nikada nije zažalio neko od mojih ljubavnika što je to bio. I one i oni mi zahvaljuju što sam ih uputio u tanane kombinacije onog užasnog sa željom da se pobudi naslada. Sa mnom su naučili da sve jeste i može biti erogeno i da, kada je ljubav u pitanju, i najpodlija organska funkcija, uključiv i onu pod niskim stomakom, postaje oduhovljena i otmena. Ples naduvenih što sa mnom igraju – uz podrigivanje, mokrenje i izmet – prati ih potom kao setno scćanje na prohujalo vreme, na taj silazak do dna prljavštine (nešto što svakog mami, a na šta se retki odlučuju) što u mom društvu preduzeše.

Glavni izvor mog ponosa jesu moja usta. Nije tačno da su s vremena na vreme otvorena jer zavijam od oćajanja. Držim ih tako da pokažem svoje bele i britke zube. Zar mi svi na njima ne zavide?

Jedva mi dva ili tri nedostaju. Ostali su očuvani, čvrsti i mesožderski. Ako treba, kamenje drobe. Ali radije se strastveno bacaju na teleće grudi i butove, zarivaju u pileće sisice i batak ili ptičje šije. Jedenje mesa je isključiva povlastica bogova.

Niti sam nesrećan, niti želim da me sažaljevaju. Takav sam kakav sam i dosta! Saznanje da su drugi još gori je, naravno, velika uteha. Moguće je da Bog postoji, ali zar je to kod ovako zabrazdele istorije, uz sve to što nam se dogodilo, uopšte važno? Da je svet možda mogao da ispadne bolji no što jeste? Da, možda je mogao, ali zašto sebi postavljati takva pitanja?

Preživeo sam i, uprkos spoljašnjem izgledu, činim deo ljudske rase.

Pogledaj me dobro, ljubavi moja. Prepoznaj me, prepoznaj se.

Kvrgav i osetljiv

BEŠE JEDNOM jedan čovek zalepljen za nosu“, izdeklamova don Rigoberto, započinjući pesničkim uvodom obred od četvrtka. I priseti se Hosea Marije Egurena, tananog naftalinskog pesnika koji je smatrao fonetski vulgarnom reć „nos“, pa ju je pofrancuzio u svojim pesmama i prozvao „nes“.

Da li je njegov nos bio mnogo ružan? Zavisilo je od prizme kroz koju se gleda. Beše zaobljen i orlovski povijen, lišen kompleksa manje vrednosti, znatiželjan prema svetlu, veoma osetljiv, kvrgav i ukrasan.

Uprkos pažnji i predostrožnostima don Rigoberta nagrdili bi ga tu i tamo pristići, ali ove nedelje, sudeći barem po onom što je govorilo ogledalo, nije iskrsao nijedan koji je valjalo stisnuti, izbaciti i potom dezinfikovati.

Zbog nekog neobjašnjivog hira kože, dobar deo nosa, naročito njegov donji deo, tamo gde se uvijao i otvarao u dva prozora, rumeneo se kao sveže meso, osenćeno bojom stanog burgunca, nijansom što odaje pijanca. Ali don Rigoberto je bio podjednako umeren i u piću i u jelu tako da, po njegovom sudu, to rumenilo nije imalo drugog mogućeg uzroka do nedosjednosti i prevrtljivosti gospode Prirode. A da se možda njegova osetijiva nosina – i tu se lice supruge donje Lukrecije razvuče u osmeh od uva do uva – nije crvenela od sećanja na prohteve libida koje je njušila u bračnoj ložnici, Don Rigoberto opazi kako su se dva otvora njegovog organa za disanje smesta raširila, naslućujući te semene komine – „mirisavu mlečiku“, pomisli – koje će ga, uskoro, kad tamo stupi, prožeti do srži. Oseti neku klonulost i zahvalnost. Na posao, dakle, jer sve ima svoje vreme i mesto; još ne beše trenutak za udisanje, mangupe jedan!

Izduvao je snažno nos u maramicu, prvo jednu pa drugu nozdrvu, dok je kažiprstom zatvarao suprotnu šupljinu, sve dok nije bio načisto da mu je nos bez nečisti i slina. Držeći u levoj ruci filatelističku lupu koja mu je služila za proučavanje poštanskih

maraka i erotskih crteža njegove zbirke, ali i za pedantni higijenski obred, a u desnoj makazice za nokte, započeo je potom da oslobađa svoje nozdrve od onih neljupkih dlačica čije su mrke glave već počele da se pomaljavaju, iako ih je sasekao pre samo sedam dana. Posao je zahtevao usredsredenost istočnjačkog minijaturiste kako bi srećno bio priveden kraju i kako se ne bi posekao.

Don Rigoberta je to umirivalo i uspokojavalo i dovodilo ga nadomak stanja „praznine i ispunjenosti“ koje opisuju mistici.

Čelična volja da savlada neugodna nesavršenstva svoga tela, nagnavši ga da postoji unutar izvesnih estetskih okvira ali ne prelazeći granice koje je postavio njegov proizvoljni ukus – a na izvestan način i Lukrecijin – zahvaljujući tehnikama odstranjivanja, sećenja, izbacivanja, natapanja, trljanja, striženja, laštenja i tako dalje, kojima je najzad ovladao kao izvrstan zanatlija svojim zanatom, izdvajala ga je od ostalih ljudi i darivala mu ovo čudesno osećanje – koje će, kad se sastane u tami ložnice sa svojom ženom, dostići vrhunac – da je iskoračio iz vremena. I više od osećanja: pružala mu je jednu fizičku izvesnost. Sve njegove ćelije behu toga časa oslobođene – cak-cak pravili su posrebreni kraci makazica i cak-cak lagano su padale kroz vazduh odrezane, bestežinske dlačice, cak-cak iz njegovog nosa u kovitlac vode umivaonika, cak-cak – obešene u vazduhu, oslobođene kvarenja događanjem, more postojanja.

To beše čarobna vrlina obreda i primitivni ljudi su je otkrili još u osvit i storije: pretvarajući je, za nekoliko večitih trenutaka, u čisto bivstvovanje. On je ovu mudrost ponovo otkrio sam za svoj račun i na sopstveni rizik. Pomisli: „Taj način da se trenutno utekne od kukavne dekadencije i od građanskog ropstva civilizovanosti, od podlih konvencija stada, da bi se dosegla, makar u jednom kratkom dnevnom međuvremenu, jedna viša, carska priroda.“ Pomisli: „To je nagoveštaj besmrtnosti“ Nije mu delovala preterano ta reč. U tom času cak-cak, cak-cak – osećao se nekvarljivim; a uskoro će se među rukama i nogama svoje supruge osetiti kao kralj. Pomisli: „Pravi bog.“ Kupatilo beše njegov hram: umivaonik – žrtveni oltar; on

beše vrhovni prvosveštenik i proslavljala je tu misu što ga je svake noći pročišćavala i iskupljivala od života. „Za koji časak biću dostojan Lukrecije i biću s njom“, reče sebi. Posmatrajući ga, toplo se obrati svom snažnom, baburastom nosu: „Velim ti da ćemo vrlo brzo ti i ja biti u raju, dobri moj kradljivce.“ A dve nozdrve se raširiše pohotljivo. kao da njuše budućnost. Ali umesto zamamnih, posebnih mirisa gospodarice ove kuće namirisaše antiseptički vonj vode i sapuna kojima je don Rigoberto, složenim ručnim rasprskavanjem i konjskim trzanjem glave laštio sada već nakvašenu unutrašnjost svojih nozdrva.

Pošto je taj osetljivi deo nazalnog obreda bio okončan, njegov um je nanovo mogao da se prepusti maštanju i da za bračnu ložnicu, u kojoj ga je Lukrecija izvaljena čekala, veže neizgovorljivo ime holandskog istoričara i esejiste Johana Huizinge, čiji ga je jedan ogled pogodio pravo u srce, ubedujući ga daje baš za njega napisan, za nju, za njih dvoje.

Ispirajući pipetom dušu svog nosa čistom vodom, don Rigoberto se upita:

„Zar nije naša postelja Čarobni prostor o kojem govori *Homo ludens*?“ Da, antonomazijski. Prema Holanđaninu, i kultura, i civilizacija, i rat. i sport, i zakonodavstvo i vera procvetali su sa tog konvencionalnog terena, kao stabljike i bokori, neki srećni, a neki izopačeni, ponikli iz neodoljive ljudske sklonosti ka igri. Nesumnjivo zabavna teorija: takođe i tanana, ali začelo pogrešna. A međutim, sramežljivi humanista nije produbio to genijalno predosećanje, primenjujući ga na teren kojem je odista odgovaralo, gde se tako reći sve razjašnjavalo zahvaljujući njegovoj svetloj pronicljivosti.

„Čudesan prostor, žensko područje, šuma čula“, tražio je metafore za malenu zemlju koju je ovoga časa nastanjivala Lukrecija. „Moje kraljevstvo je jedna postelja“, presudio je. Prao je ruke, a onda ih sušio.

Prostrani trodelni madrac je dopuštao paru da se komotno pomera u svim pravcima, da se proteže, pa čak i da se valjuška u

samopokretnom, veselom zagrljaju, bez opasnosti da se stropošta na pod. Beše od mekog perja ali čvrst, gibak i elastičan, a tako savršeno ravan da su tela po njemu mogla da klize na sve strane ne nailazeći ni na najmanju izbočinu ih prepreku koje bi kovale zaveru protiv te gimnastike, položaja, lude smelosti ili vajarske šale tokom njihovih ljubavnih igrarija. „Opatija neobuzdanosti“, nadahnuto je improvizovao don Rigoberto. „Madrac – bašta gde se cvetovi moje žene otvaraju i obasipaju ovog povlašćenog smrtnika svojim tajnim opojnostima.“

Spazi u ogledalu da su njegove nozdrve počele da podrhtavaju kao dva malena, izgladnela ždrela. „Pusti da te udišem, ljubavi moja“.

Mirisaće je i udisati od stopala do glave, marljivo i do dna, dugo se zadržavajući u nekim predelima s posebnom aromom, a žurno prelazeći preko onih drugih, neukusnih; nosom će je istraživati i voleti, slušajući je kako se ponekad vajka između prigušenih kikota: „A, tu ne, ljubavi, golicaš me.“ Don Rigoberto oseti laku vrtoglavicu od nestrpljenja. Ali ne požuri: ko čeka dočeka, priprema se da uživa razboritije i umešnije.

Stiže do poslednje etape obreda kad odnekud iz bašte, provlačeći se kroz sastave prozorskih okana, dopre do njegovih nozdrva prodorni miris kozje krvi. Sklopi oči i udahnu. Buntovnički je mirisala ova nesuvisla puzavica. Mnogo dana je provela zatvorena u sebe, ne oslobađajući svoj zelenkasti vonj, kao da ga poput dragocenosti čuva i ojačava da bi ga, iznenada, u nekim tajanstvenim časovima dana ili noći, po razboru okolišne vlage ili po kretanju meseca i zvezda, ili zbog nekih pritajenih majušnih kataklizmi što su se tamo dole dešavale pod okriljem zemlje u kojoj počivaju njeni koreni oslobodila i svalila na svet ovaj gorkoslatki smutljivi dah što pobuđuje misli na dugokose kovrdžave garavuše u plesu kad u razularenom kovitlacu sukanja blesne satenska put butine, tamnoputo bedro, izvajani gležnjevi i, u brišućem izgaranju, pramen razbokorenog pubisa.

Sada su odista – don Rigoberto je upola sklopio oči i kao da je sva njegova snaga utekla u pribežište njegovih rasplodnih i nazalnih

organa – njegove nozdrve udisale kozju krv donje Lukrecije. I dok se mlaki, gusti miris što budi sećanja na mošus, na tamjan, na skvašeni kupus, na anis, na mariniranu ribu, na otvorene ljubičice, na znoj nevine devojčice podizao poput neke biljne emanacije ili sumporne lave pravo u njegov mozak, da tamo eksplodira strasnom željom, njegov njuh je takođe mogao, preseljen na čulnost, da oseti sada taj voljeni bokor, razvratno trenje pukotine užarenih usnica, golicanje vlažnog runa čija su svilenkasta vlakna dražila njegove nosne duplje, još više pooštravajući dejstvo omamljujuće pare kojim mu je nazdravljalo telo njegove ljubljene.

Preduzimajući veliki umni napor – naglas ponavljajući Pitagorinu teoremu – don Rigoberto suzbi polovičnu erekciju koja poče da otkriva tu zaljublenu glavicu. Poprskavši je šačicama hladne vode primiri je i vrati, povijenu, u njenu uzdržanu nabranu čauru. Ganuto je posmatrao omekšali cilindar koji se, sada umiren, gipko, polagano njihao kao bat kakvog zvona, nadovezujući se na njegov niski stomak. Još jednom reče kako je bila prava sreća što njegovim roditeljima nije palo na um da ga obrežu: njegova nabrana kapica je marljivo proizvodila prijatna osećanja i beše načisto da bi, bez ove prozračne opne, njegove ljubavne noći bile oskudnije, možda toliko siromašnije kao kad bi mu se čarolijom oduzelo čulo mirisa, I smesta dozva u sećanje one smele čudake za koje je udisanje jedinstvenih mirisa, obično smatranih odbojnim, bila preka nužda, ni manje n i više nego kao jelo i piće. Pokuša da zamisli pesnika Fridriha Šilera kako žudno gura svoj osetljivi nos u trule jabuke koje su ga podsticale i pripravliale da stvara i da vodi ljubav, toliko koliko don Rigoberta erotski crteži. A posle ožive u mašti lični recept otmenog istoričara francuske revolucije Mišlea – jedan od njih beše da posmatra menstruaciju svoje ljubljene Atene – koji je savladan umorom i malodušnošću, napuštao svoje rukopise, pergamente i beležnice u svojoj radnoj sobi i oprezno se iskradao, poput lopova, do kućnog nužnika. Don Rigoberto je naslutio: u prsluku, dvorogom levitu, soknama i možda sa natučenim plastronomi, pobožno klečeći nad klozetskom šoljom, udiše s detinjom slašću kužne smradove koji su mu, kad jednom stignu do najskrivenijih kutova njegovog romantičnog uma, vraćali polet i snagu, svežinu tela i duha, umni

zalet i velikodušne ideale. „Kako sam običan, poredeći se sa tim osobenjacija“, pomisli. Ah ga ne zahvati ni malodušnost ni osećanje manje vrednosti. Sreća koju je pronašao u svojim samotničkim higijenskim obredima, a naročito u ljubavi svoje žene, činila mu se dovoljnom nadoknadom za njegovu običnost. Čemu biti, uz sve ovo, bogat, slavan, nesvakidašnji, genijalan? Skromna pomrčina kojom se njegov život predstavljao očima ostalog sveta, to svakodnevno, obično životarenje činovnika u osiguravajućem zavodu skrivala je. u to beše siguran – neko zajedničko uživanje retkih srodnika, daleku slutnju da ona uopšte postoji: moguća sreća. Prolazna i tajna.

Svakako, čak majušna, ali izvesna, opipljiva, noćna i živa. Sada ju je osećao oko sebe kao neki oreol i za nekoliko minuta on će postati ta sreća, a sreća će takođe biti isto što i njegova žena zajedno s njim i sa njom – sjedinjeni u to duboko trojstvo dvoje koji, zahvaljujući uživanju, postaju jedno ili, bolje reći, troje. Da li je, možda, rešio zagonetku Trojstva? Nasmehi se: ne važi baš u toj meri, ta mala mudrost, mangupe!

Ona samo služi da se trenutnim antidotom suprotstavi osujećenostima i preprekama kojima je nadeven ovaj život. Pomisli: „Bogu hvala, mašta kviri život/“

Prešavši prag spavaće sobe, on drhtavo uzdahnu.

Za trpezom

REĆI ĆU ti nešto što ne znaš, pomajko!", uzviknu Alfonso. Oči mu zaiskriše. „Na slici u trpezariji si ti.“ Ozareno lice mu se užarilo i s obešenjačkim poluosmehom je čekao da ona nasluti skrivenu nameru u onom što je upravo nagovestio.

„Opet je dete“, pomisli donja Lukrecija učaurena u mlakoj malaksalosti, na sredokraći između sna i jave. Još maločas bese odrešiti čovečuljak bez predrasuda, jasnog nagona, koji ju je pojahivao kao iskusan konjanik. A sada je opet razdragano dete, koje se zabavlja igrajući se vrača-pogađača sa svojom drugom majkom. Bio je go, klečao je, sedeo na tabanima u dnu postelje i ona nije mogla da odoli iskušenju da posegne rukom za rumenom butinom boje meda i da je položi na jedva vidljivo runo što se caklilo od znoja. „Mora da su ovakvi bili grčki bogovi“, pomisli. „Amorčići sa slika, paževi princeza, geniji iz *Hiljadu i jedne noći*, *spintrije* iz Svetonijeve knjige.“ Uroni prste u to mlado sunderasto meso i pomisli, pohotljivo uzdrhtavši: „Srećna si kao kraljica, Lukrecija.“

„U trpezariji zaista ima jedno Sisloovo platno“, promrmlja nevoljno.

„Ali apstraktno, maleni.“

Alfonso se zakikota.

„Ama to si ti“, tvrdio je. I smesta pocrvene do ušiju, kao ošinit nabujalim sunčevim zrakom. „Otkrio sam to jutros, majčice. Ali i da me ubiješ, neću ti reći kako.“

Spopade ga novi napad smeha i pade ničice na postelju. Ostade tako neko vreme, s licem u jastuku, dok se tresao od smeha. „Šta li je to sebi utuvio u tu ludu glavu?“, promrmlja donja Lukrecija, igrajući se pramenovima fine kose nalik pesku ili kukuruznom brašnu. „Neka kvarna misao, lupežu, čim si tako pocrveneo.“

Noć su, prvi put, proveli zajedno, koristeći jedno od kratkih poslovnih putovanja po unutrašnjosti na koja bi odlazio don Rigoberto. Donja

Lukrecija je prethodne večeri dala slobodno svim članovima posluge tako da su ostali sami u kući. A uveče, pošto su večerali zajedno i gledali televiziju čekajući da Hustinijana i kuvarica odu, popeše se u spavaću sobu da vode ljubav pre spavanja. I opet su to radili kad su se maločas probudili, s prvim zracima svitanja. Dan je hitro jačao iza zastora čokoladne boje. Već se čula buka automobila i ljudi sa ulice. Uskoro će doći posluga. Donja Lukrecija se pospano protegnu. Doručkovaće obilno, piće voćne sokove i ješće kajganu. U podne će se s Alfonsitom zaputiti na aerodrom da dočekaju njenog muža. Nikada to nije rekao, ali su oboje znali da je don Rigoberto obožavao da vidi njih dvoje kako mu mašu dok izlazi iz aviona i kako ga pozdravljaju visoko podignutih ruku, i kad god nisu bili sprečeni, priređivali su mu taj užitak.

„E, onda znam šta želi da iskaže jedna apstraktna slika¹, mudrovao je dečak, ne dižući pogled sa jastuka. „Jedna pokvarena slika! Ni da je primirišem, majčice!”

Donja Lukrecija se nagnu na stranu i primače mu se. Nasloni obraz na njegova sjajna leđa bez trunke sala, kao orošena injem, na kojima se jedva naslućivao kičmeni stub kao neki majušni planinski lanac. Sklopi oči i učini joj se da pod tom gipkom kožom čuje lagano kretanje prerano sazrele krvi. „To biju damari života, živi život”, zadržljivo pomisli ona.

Od kada je prvi put vodila ljubav s dečakom, beše izgubila sve skrupule i ono osećanje krivice od koga je pre toliko obamirala. Desilo se to dan posle one dogodovštine s pismom i njegovih pretnji da će se ubiti.

Bese tako neočekivano da je donji Lukreciji, kad se toga sećala, izgledalo nemoguće, kao nešto ne proživljeno već sanjano ili pročitano. Don Rigoberto tek što se zatvorio u kupatilo da obavi večernji higijenski obred, kad ona u ogrtaču i spavaćici siđe da Alfonsitu poželi laku noć, kao što mu je bila obećala. Dečak skoči iz postelje da je dočeka. Obisnu joj se o vrat, potraži njene usne i stidljivo joj pomilova grudi, dok su oboje slušali, povrh svojih glava, kao neku pozadinsku muziku, kako don Rigoberto pevuši

neusklađenu pesmu iz operete čiji je kontrapunkt bilo oticanje vode niz umivaonik. I najednom donja Lukrecija oseti na svom telu jednu ratobornu muževnu nazočnost. Beše čvršća od njenog osećanja opasnosti, jedno nezadrživo ushićenje. Prepusti se i svali na postelju, istovremeno privukavši sebi mališu bez grubosti, kao u strahu da ga ne ozledi. Razgrnu ogrtač i podiže spavaćicu, namesti ga i povede nestrpljivom rukom. Osetila gaje kako se upinje iz petnih žila, dahće, ljubi je, pokreće se, nespretan i tanan poput zverčice koja uči da hoda.

Ubrzo potom osetila je kako ispušta lak jecaj i svršava.

Kad se vratila u spavaću sobu, don Rigoberto još ne beše okončao svoje pranje. Srce donje Lukrecije pretvori se u pomahnitali doboš, u slepi galop. Bila je zgranuta sopstvenom od važnošću – bila joj je neverovatna i žudela je da zagrlji svoga muža. Narasla joj je ljubav za njim. A tamo, u njenom sećanju bila je i figura dečaka koja ju je razgaljivala. Da li je bilo moguće da je vodila ljubav s njim, a onda otišla da to isto uradi s njegovim ocem? Da, bilo je moguće. Nije osećala ni kajanje ni stid. Nije sebe doživljavala ni kao cinika. Pre bi se reklo da je čitav svet poslušno pokleknuo pred njom. Preplavilo ju je neko nerazumljivo osećanje ponosa. „Noćas sam uživao više nego juče i više no ikad“, začu don Rigoberta kako kasnije kaže. „Nemam čime da ti zahvalim na sreći kojom me daruješ.“ „Ni ja, ljubavi moja“, prošapta donja Lukrecija, drhteći.

Od te noći beše načisto da tajni susreti s dečakom, iako ponešto mračno i izopačeno, teško objašnjivo, obogaćuju njenu bračnu vezu, iznenađuju je i obnavljaju. Ali od kakvog li si ti smrtničkoga kova, Lukrecija, pitala se. uplašena. Kako je moguće da si se tako prometnula, i to u tvojim godinama, i to preko noći? Nije mogla to da shvati, ali nije se naročito ni trudila. Radije se prepuštala toj protivrečnoj situaciji u kojoj je sopstvenim postupcima izazivala i kršila vlastita načela, sledeći to snažno, opasno uzbuđenje koje se za nju pretvorilo u sreću. Otvorivši oči jednog jutra pade joj na um ovakva rečenica: „Osvojila sam najvišu samosvojnost.“ Oseti da je srećna i oslobođena, ali nije mogla da odredi od čega.

„Možda nemam utisak da radim nešto loše zato što ga nema ni Fončito". pomisli, vršcima prstiju prelazeći preko dečakovog tela. „To je za njega igra, puki nestašluk. I to jeste ono naše. ništa više. On nije moj ljubavnik. Kako bi mogao to biti u svojim godinama?" A šta je onda bio?

Njen amorčić, reče sebi. Njen spintria. Ukrasni dečačić renesansnih slikara pridodat prizorima izložnice da bi, u kontrastu sa njihovom neporočnošću, vatrenija ispala ljubavna bitka. „Zahvaljujući tebi, Rigoberto i ja se volimo i još više uživamo", pomisli, prislanjajući tek ovlaš usne na njegov vrat.

„Mogao bih ti objasniti zašto je ona slika tvoj portret, ali mi je nekako onako", promrmlja sebi u bradu dečak i dalje zagnjuren u jastuk. „Hoćeš li da ti objasnim, majčice?"

„Da, da, molim te." Donja Lukrecija predano je istraživala vijugave venice što su se nazirale na nekim delovima njegove kože kao plavičasti potočići. „Otkud može biti moj portret jedna slika na kojoj nema ljudskih figura, već samo geometrijskih oblika i boja?"

Dečak šeretski podiže glavu.

„Razmisli i videćeš. Priseti se kako slika izgleda i kako ti izgledaš. Ne verujcm da ti ne kopčaš. Pa tako je lako! Pogodi i daću ti nagradu, pomajko."

„Tek si jutros shvatio da je ta slika moj portret?", zapita donja Lukrecija sve zainteresovanija.

„Vruće, vruće", pljeskao je dečak. „Ako nastaviš tim putem, začas ćeš da pogodiš. Ih, kakva sramota, majčice!"

On se opet zakikota i ponovo se sakri u prekrivače. Na prozorskom okviru cvrkutala je neka ptičica. Prodorni, razdragani ton koji je ranjavao jutro i kao daje slavio čitav svet, život. „U pravu si što si tako zadovoljan", pomisli donja Lukrecija. „Svet je lep i vredi životi u njemu.

Piju, piju."

„To je, dakle, tvoj tajni portret", procedi Alfonsito. Sricao je svaku reč i pravio tajanstvene pauze, težeći dramskom efektu. „Onoga što niko niti zna niti vidi u tebi. Samo ja. Ah, i moj tata, naravno! Ako sad ne pogađaš, nećeš nikad pogoditi, pomajko."

Izvuče joj jezik i gricnu ga, dok ju je posmatrao razvodnjenim plavičastim pogledom pod čijom je prozračnom nevinom površinom donji Lukreciji izgledalo ponekad da naslućuje nešto izopačeno, nalik onim čudovištima s pipcima što nastanjuju bezdane dubine rajskih okeana. Tarili su mu se obrazi. Zar je Fončito doista nagoveštavao ono što je ona počinjala da predoseća? Ili. bolje rečeno, da li je dečak stvarno razumevao šta je značilo to što je nagoveštavao? Nesumnjivo, samo polovično, na neki nejasan, nagoni način koji mu nije dopirao do razuma. Da li je detinjasto bilo ta smeša poroka i vrlina, blaženosti i greha? Pokuša da se priseti da li je i ona, u neka davna vremena, bila, kao Fončito, istovremeno čista i prljava, ali nije mogla. Ponovo prisloni obraz na lavlje rida detinja leda i spopade je zavist. Ah, ko bi mogao večito da postupa s tom životinjskom polunesvesnošću s kojom i u je mazio i voleo, ne sudeći ni o sebi ni o njoj! „Valjda nećeš patiti kad odrasteš, mališa", po želei a mu je.

„Verujem da sam pogodila“, reče ona trenutak kasnije. ..Ali se ne usuđujem da ti to kažem jer je, zapravo, to prava svinjarija, Alfonsito."

„Naravno daje svinjarija", potvrdi dečak, postidjen. Ponovo je pocrveneo. „I mada jeste, ipak je tako, majčice. Ti si i to, nisam ja kriv.

Ali šta mari, kad to niko nikad neće doznati?" I bez ikakvog prelaza, u jednom od onih nepromišljenih, nerazboritih promena tona i teme, kad se činilo da uzleće uz mnogo stepenika na lestvici starosti i da stropoštava se niz njih, on dodade: „Da ne bude kasno za odlazak na aerodrom da dočekamo tatu? Ala će se rastužiti ako ne stignemo na vreme.“

Ono što se među njima zbivalo nije izmenilo ni za dlaku – ona barem nije primećivala – odnos Alfonsa prema Kigobertu; donji Lukreciji se činilo daje dečak voleo svog oca isto kao i ranije, pa čak i više, sudeći po nežnosti koju je prema njemu pokazivao. Izgledalo je, takođe, da u njegovom prisustvu ne oseća ni tračak nelagodnosti ili grize savesti.

„Stvari ne mogu biti tako jednostavne a da izađu na dobro“, govorila je sebi. A ipak su takve dosad bile i prolazile savršeno. Koliko U će još potrajati harmonična maštarija? Ponovi sebi da ništa neće razvejati iluziju koja za nju postade život ako dela pametno i pažljivo. Beše, štaviše, načisto da će don Rigoberto srećno profitirati od njenog blaženstva ako se ova zamršena situacija bude održavala. Ali kao i uvek kad je o tome razmišljala, neko predosećanje baci tamnu senku na tu utopiju: stvari se ovako razvijaju samo u filmovima i romanima, ženo. Stani čvrsto na zemlju: pre ili kasnije izvrgnuće se u zlo. Stvarnost nikada nije bila tako savršena kao mašta, Lukrecija.

„Ne, imamo još vremena, ljubavi moja. Ima još dva sata do sletanja aviona iz Pjare, i to ako ne kasni.“

„E, onda ću malo da odremam, jer sam nekako smlaćen“, zevnuo je dečko. Okrenuvši se na stranu, potražio je toplotu tela donje Lukrecije i oslonio glavu na njeno rame. Čas potom, ugaslim glasom je promrmljao: „Misliš li da će mi tata kupiti motocikl koji sam mu tražio ako na kraju godine budem odličan?“

„Da, kupiće ti ga“, odgovori mu, svijajući se oko njega i uspavljujući ga kao novorođenče. „Ako ti ga ne kupi on, ja ću, ne brini.“

Dok je Fončito lagano dišući spavao – mogla je da oseti, kao eho u svom telu, kako joj srce kuca u istom ritmu – donja Lukrecija ostade nepomična da ga ne probudi, utonula u neki spokojan dremež.

Poluraskravljen mozak joj se potucao po povorci slika, ali bi u određenim razmacima jedna od njih ojačavala i uporno tražila svoje mesto u njenoj svesti: slika u salonu. Ono što joj je mališa bio rekao pomalo ju je uznemiravalo i ispunjavalo tajanstvenom zlovoljom,

pošto je nagoveštavalo neke nezdrave dubine i neslućenu izoštrenost u toj detinjoj mašti. Još kasnije, pošto su ustali i ručali, dok se Alfonsito tuširao, ona side u salon i stade dugo da posmatra Sišloovo platno. Kao da ga nikad prč nije videla, kao da je slika, poput zmije ili leptira, promenila kožu i vlastito biće. „Ozbiljan je ovaj mališa“, pomisli pomalo usplahirena.

Kakva li još iznenađenja mora da skriva ta glavica helenskog božanstva?

A te večeri, pošto su sačekali don Rigoberto na aerodromu i saslušali njegove putničke priče, otvoriše poklone koje je doneo njoj i dečaku (donosio im ih je sa svakog putovanja) i proveseliše im se: pištaljke, slatke kremove i dva fina slamna šešira iz Katakosa. Onda njih troje sedoše da večeraju kao srećna porodica.

Par se rano povuče u ložnicu. Don Rigoberto se bavio svojom higijenom kraće no inače. Pri susretu u postelji supružnici se strasno zagriše, kao posle duge razdvojenosti (a u stvari, tek manje od tri dana i dve noći). Uvek je bilo tako od kada su se venčali. Ali kad je, posle početnog komešanja u tami, odan noćnoj liturgiji, don Rigoberto poneseno zapitao: „Zar me nećeš pitati ko sam?“, začu ovog puta odgovor koji je odudarao od prećutnog sporazuma: „Ne. Bolje pitaj ti mene “ Nastade muk, kao kad se ukoči filmska scena. Ali nekoliko trenutaka potom, don Rigoberto, ljubitelj obreda, shvati i upita žudno: „Ko, ko si ti, luče?“ „Ja sam slika iz salona, ona apstraktna“, odgovori ona. Nastade novi predah, smejuljenje delom od razočaranja, a delom od nestrpljenja, duga naelektrisana tišina. „Nije baš trenutak za...“ počeo on daje kori. „Ne, ne šalim se,“ prekide ga donja Lukrecija, zatvarajući mu usta svojim usnama. „Ja sam ona sa slike i ne znam kako to dosad nisi shvatio.“ „Pomozi mi, ljubavi“, živnu on, pokrenu se i osokoli, „i objasni mi. Ťelim da shvatim.“ Ona mu objasni i on shvati.

Mnogo kasnije, kad su, posle ćaskanja i smeha, istrošeni i usrećeni, resili da otpočinu, don Rigoberto ganuto poljubi ruku svoje žene.

„Koliko si se samo promenila, Lukrecija! Ne samo da te sad volim čitavom dušom već ti se i divim. Ubeđen sam da ću od tebe još mnogo toga naučiti/“

„Mnogo loga se nauči sa četrdeset“, umovaše ona, a on se razneži,

„Ponekad, Rigoberto, kao sad na primer, čini mi se da sam ponovo rođena. I da nikad neću umreti.“

Da li to beše vrhovna sloboda?

Lavirint ljubavi

POČETKU, niti ćeš me videti niti ćeš me razumeti, ali moraš imati strpljenja i pomno posmatrati. Istrajno i bez predrasuda, slobodno i sa željom – samo posmatrati. Posmatrati s razularenom maštom i erotski naoštreno – selektivno i s oštrom vizurom, ali posmatrati. Tu se stupa kao što mlada deva ulazi u samostan ili kao što ljubavnik ulazi u špilju svoje drage: odlučno, bez kukavnih kalkulacija, pružajući joj sve, a ne tražeći ništa zauzvrat, sa izvesnošću u duši daje to zauvek. Samo pod tim uslovima malo-pomalo, te mrkoljubičaste površine počeće da se kreću, okreću prema suncu, da se zaodevaju smislom i da se razvijaju kao ono što su uistinu: lavirint ljubavi.

Geometrijska figura središnje trake, na samoj polovini slike, ta ravna, debelokožna silueta na tri noge je oltar, žrtvenik, ili, ako imaš duh alergičan na versku simboliku, pozorišni dekor. Tek što se završava uzbudljivi obred, ljupkih i okrutnih titraja, i ono što vidiš jesu njegovi tragovi i posledice. Znam to jer bejah blažena žrtva, a takođe i podstrekač, glumica. Te mrlje rumenila na sapama stoletnog stvora su moja krv i moja sperma što šiklja i leđi se. Da, živote moj, ono što leži na žrtvenom kamenu (ili, ako više voliš, na prehispankom dekoru), ta viskozna tvorevina od crnosleznih rana i tananih opni, crnih rupa i žlezda što se sivim gnoje, to sam baš ja. Shvati me: ja, viđena iznutra i odozdo, kad me ti okoštavaš i cediš. ja. što se prelivam i prolivam pod tvoj im pažljivim, razvratnim pogledom mužjaka koji delotvorno obavlja službu božju i sada posmatra i umuje.

Jer i ti si tamo, najdraži moj. Gledaš me kao da nada mnom vršiš autopsiju, oči su tu da bi videle, a tu je i bistar alhemičarski um što povazan marljivo proučava svetlucave formule naslade. Onaj sleva, podignut u delu kestenjastih visova, onaj od saracenskih polumeseca u krizmi okićen plaštom od živog perja, preobražen u totem, onaj s oštru gama i rumenom perjanicom, onaj koji me okrenutih leđa posmatra, ko bi drugi mogao biti nego ti? Tek si se uspravio i prometnuo u posmatrača.

Čas pre beše tek slep i ničice među mojim butinama, raspaljujući moju vatru kao marljivi, ništavni sluga. A sad uživaš posmatrajući me kako uživam i razmišljaš. Sada znaš kakva sam. Sada bi voleo da me rastvoriš u jednu teoriju.

Da li smo besramni? Potpuni smo i slobodni, štaviše, od praha sazdani i k tome trošni, bez moći. Skinuli su nam epiderm i razmekšali kosti, razotkrili nam utrobu i hrskavicu, izložili svetlosti dana sve ono što se u toj misli ili ljubavničkoj predstavi koju zajedno izvodimo prikazivalo, što je raslo, preznojavalo se i izlučivalo. Ostavili su nas bez tajni, ljubavi moja. Takva sam ja, robinja i gospodar, tvoja žrtva prineta na žrtvenik.

Otvorena odozgo do dole kao grlica rasporena nožem ljubavi. Pocepana i sva u damarima, takva sam.

Polagana masturbacija, i to sam. Potočić zašećerene vodice, sva sam med i mleko; ali sam i zapleteno klupko i puko osećanje. Čudesni ovarijum, seme, krv i dašak praskozorja, i to sam. Ovo je moje lice za tebe u času čula. Ovakva sam ja kad za tebe svlačim i svakodnevnu i prazničnu kožu. Takva će možda biti moja duša. Tvoja od tebe.

Vreme je, naravno, ukinuto. Tu nećemo ni umreti ni ostariti. Većito ćemo uživati u toj predvečernjoj polutami koju već siluje noć, obasjani mesečinom koja je utrostručila našu opijenost. A pravi mesec je ono u sredini, crn poput gavranovog krila, oni što ga prate, boje zamućenog vina, nestvarni su.

Takođe su napuštena čovekoljubiva osećanja, metafizika i istorija, neutralno rasuđivanje, nagoni i dobročinstva, solidarnost prema sličnim bližnjima, rodoljubivi idealizam, naklonost prema istovrsnima; izbrisani su svi ljudski stvorovi koji nisu ti i ja. Iščeznulo je sve ono što je moglo da nas odvuče ili osiromaši u tom času najviše samoživosti koji je čas ljubavi. Ovde nas ništa ne koči niti zauzdava, kao da smo čudovišta ili bogovi.

Ova trijadaska loža – tri šape, tri meseca, tri prostora, tri prozorčića i tri preovladavajuće boje – domovina je čistog nagona i mašte koja mu služi, baš kao što su tvoj zmijoliki jezik i tvoja slatka bala poslužili meni i mnome se poslužili. Izgubili smo i ime i prezime, lik i kosu, dostojanstveni izgled i građanska prava. Ali smo zadobili čaroliju, tajnu i telesnu nasladu. Bejasma jedna žena i jedan čovek, a sad smo ejakulacija, orgazam i fiks-ideja. Postali smo sveti i opsesivni.

Naše međusobno poznavanje je potpuno. Ti si i ja i ti, i ti sam ja i ti.

Nešto tako savršeno kao golubica ili zakon gravitacije. Poročna izopačenost – da kažemo to rečima u koje ne verujemo i koje oboje preziremo – predstavljena je tim trima egzibicionističkini osmatračnicama u gornjem levom uglu slike. To su naše oči, posmatranje kojim se tako strasno bavimo – kao sada ti – suštinsko razgolićenje koje svako od nas zahteva od onog drugog, svetkovina ljubavi u tom spajanju koja se dolično može izraziti samo ako se ozledi sintaksa: ja te mi predajem, masturbiraš mi te, sisamo se.

A sad prestani da po smatraš! Sada sklopi oči. Sada me, ne otvarajući ih, pogledaj i pogledaj sebe onako kakvim Su nas predstavili na ovoj slici koju mnogi gledaju, a samo retki vide. A sad već znaš da je, još pre no što smo se upoznali, zavoleli i venčali, neko s kičicom u ruci naslutio u kakvu će nas strahobalnu slavu pretvarati, svakog dana i svake noći sledećeg dana, sreća koju smo umeli da izmislimo.

Zlehude reči

ZAR MAJČICA nije ovde?" upita razočarano Fončito.

„Sad će ona, neće zakasniti", odvrati don Rigoberto, žurno zatvarajući knjigu *Akt ser Keneta Klarka* koju je držao na kolenima. Iznebuha je grubo vraćen u Limu, u svoju kuću, u svoju radnu sobu, iz vlažnih, ženskih isparenja prepunog *Turskog kupatila* slikara Engra u koje je bio uronio. „Otišla je da igra bridž sa svojim prijateljicama. Hodi, hodi, Fončito. Da malo popričamo."

Dečko mu se nasmeši i potvrdno klimnu glavom. Uđe u odaju i posadi se na ivicu velikog, udobnog engleskog divana presvučenog nauljenom kožom, ispod dvadeset i tri nabrekla toma kolekcije *Majstori ljubavi*, u izboru i sa prologom Gijoma Apolinera.

„Pričaj mi kako je u školi", podstaknu ga otac dok je, zaklanjajući telom knjigu, pošao da je vrati u vitrinu pod ključem gde je čuvao svoje erotsko blago. „Svi predmeti idu dobro? Nema problema s engleskim?"

Svi predmeti su išli dobro, a profesori su bili kao med i mleko, tatice.

Sve je razumeo i vodio je duge razgovore na engleskom sa ocem Me kej cm; beše siguran da će i ove godine biti najbolji u razredu. Možda će mu dati i posebnu nagradu za primeran uspeh.

Don Rigoberto mu se zadovoljno nasmeši. Zaista, ovaj mališa mu je pružao samo veselje i zadovoljstvo. Uzoran sin: dobar učenik; poslušan, mio. Imao je veliku sreću s njim, „Hoćeš li čašu koka-kole?" zapita ga.

Upravo je sebi nasuo dva prsta viskija i stavljao led. Pružio je Alfonsu Čašu i seo kraj njega. „Nešto ti moram reći, sine. Veoma sam zadovoljan tobom i možeš računati da ćeš dobiti onaj motocikl što si me molio da ti kupim. Dobićeš ga iduće nedelje."

Dečaku blesnuše oči. Širok osmeh ozari njegovo lice. „Hvata ti, tatice!“, zagri ga i poljubi u obraz, „Tako sam želeo taj motor! Divno, tata!“

Don Rigoberto se uz osmeh jedva odlepi od njega. Zagladi mu razbarušenu kosu jednom mirnom, nežnom kretnjom.

„Trebalo da zahvališ Lukreciji“, dodade. „Ona je navaljivala da ti odmah kupim taj motor, da ne čekam kraj godine.“

„E, znao sam!“, uzviknu dečak. „Ona je mnogo dobra prema meni.“

Mislim da je bolja nego što je bila moja mama;“ „To je zato što te tvoja druga mama veoma voli, mališa.“ „I ja nju“, potvrdi dečak smesta i odlučno. „Kako je ne bih voleo kad je ona najbolja pomajka na svetu, eto!“

Don Rigoberto je pio i uživao: prijatna vatra mu je palila jezik, grlo, i sada mu se spuštala niz rebra. „Ta prijatna lava“, improvizovao je. Ko još može da se podiči tako finim sinom? Oko lica kao da je imao neki oreol koji je zračio obiljem svežine i zdravlja. Na njega se nije umetnuo, to je izvesno. Ni na majku, jer Eloisa, mada privlačna i dobra stasa, nikad nije imala tu profinjenost obličja, ni tako bistre oči ni belu put. Ni te uvojke kao od čistog zlata. Heruvim, pupoljak od mladića, kao arhanđel sa prve pričesti. Za njega će biti bolje da malo poružni kad odrasle: ženama se ne sviđaju muškarci kukastog lica.

„I ne slutiš kako me veseli što se tako dobro slažeš s Lukrecijom“, dodade časak kasnije. „Od toga sam veoma strepeo kad smo se venčali.“

Sad ti to mogu reći. Da se nećete dobro složiti, da je ti nećeš prihvatiti.

Bila bi to grdna nesreća za sve troje. I Lukrecija se toga silno plašila. A sad, kad vidim kako se dobro slažete, smejem se tim strepnjama. Pa vi se toliko volite da sam, ponekad, čak i ljubomoran pošto mi se

učini da te tvoja pomajka voli više nego mene, a ti da više voliš nju nego svoga oca."

Alfonso se kikotao i pljeskao, a don Rigoberto gaje oponašao, razgaljen eksplozijom dobrog raspoloženja svog sina. Mačak zamauka u daljini. Ulicom promaše auto iz čijeg je radija treštala muzika i na nekoliko trenutaka začuše se trube i udaraljke neke tropske melodije.

Potom odnekud dopre Hustinijanin glas: pevušila je dok je prala sudoperu.

„Šta znači reč orgazam, tata?“, iznenada upita dečak.

Don Rigoberta namah spopade napad kašlja. Iskašljavao se dok je mozgao šta bi trebalo da odgovori. Nastojao je da se ponaša prirodno i nije se osmehnuo.

„Pa, u svakom slučaju to nije ružna reč“, mudro je razjasnio. „Ni u kom slučaju nije. To je nešto u vezi sa seksualnim životom, sa zadovoljstvom. Moglo bi se, možda, reći daje to vrhunac telesnog užitka.“

Nešto što ne doživljavaju isključivo ljudi, već takođe i mnoge životinjske vrste. O tome će ti već govoriti na časovima biologije, to je izvesno. Ali glavno je da ne misliš da je to nešto bezobrazno. Nego, mališa, odakle tebi ta reč?“

„Čuo sam je od moje pomajke“, reče Fončito. Obešenjačkog lica, stavi prst na usta, kao znak urote. „Napravio sam se kao da znam šta je to.“

Nemoj da joj kažeš da si mi ti to objasnio, tata.“

„Ne, neću joj reći“, promrmlja don Rigoberto. Opet srknu viski i radoznavo prouči Alfonsa. Šta li se krilo u toj riđokosoj glavici, iza tog čistog čela? Ko bi to znao.

Zar nisu govorili da je dečja duša nedokučivi bezdan? Pomisli: „Ne smem dalje proveravati.“ Ali je bolest znatiželje ili nagonska privlačnost opasnosti bila jača i on upita, kao neko kome se čitava stvar ne dopada: „Jesi li siguran da si tu reč čuo od svoje pomajke?“

Dečak nekoliko puta potvrdno klimnu glavom, uz isti napola veseo a napola šeretski izraz lica. Obrazi su mu bili rumeni a oči su mu plamtele miloštom.

„Rekla mi je da je doživela bogovski orgazam“, objasni on, slavujskim pojem.

Ovog puta don Rigobertu viski ispade iz ruku. Ukočen od iznenađenja, spazi čašu kako se kotrlja po sagu sa sivim arabeskama na podu radne sobe. Dečak požuri daje podigne. Vрати mu je i promrsi: „Barem je dobro što je bila gotovo prazna. Da ti natočim drugu, tata?“

Znam ja kako ti voliš, video sam kako ti ga sprema mama Lukrecija.“

Don Rigoberto odmahnu glavom. Da li je dobro čuo? Da, naravno: zato i ima tolike uši. Da bi dobro čuo šta mu se kaže. Mozak poče da mu pucketa kao lomača. Otišao je predaleko ovaj razgovor i bilo je nužno preseći ga jednom zasvagda da se iz njega ne bi izrodilo neko strašno zlo.

Načas mu se prikaza rušenje divne kule od karata. Um mu je veoma jasno govorio šta bi trebalo da učini. Dosta! Gotovo! Da pričamo o nečem drugom. Ali je i ovoga puta poj sirena iz ponora nadjačao njegov razum i razboritost.

„Ma kakve su to izmišljotine, Fončito?“, govorio je veoma polako, ali čak i tako, glas mu je podrhtavao. „Otkud bi tako nešto čuo od svoje pomajke? To ne može biti, sinko.“ Dečko se srdito uzjoguni i podiže ruku uvis.

„Može, nego šta, tata. Naravno da sam od nje čuo. Kad je baš meni govorila, eto! Onomad, juče posle podne. Časna reč. Zašto bih te

lagao?

Zar sam te ikada lagao? Zar ja?“ „Ne, ne. u pravu si. Ti uvek govoriš istinu.“

Nije mogao da zauzda nelagodnost koja gaje obuzela kao groznica. Ta slabost beše uporna kao glupavi obad, jurišao je na njegovo lice, ruke i on nije mogao ni da ga savlada ni da ga izbegne. Ustao je i laganim korakom otišao da sebi natoči viski, što je bilo neuobičajeno, jer nikada nije pio više od jedne čaše pre večere. Kad se vratio na svoje mesto, susreo se sa Fončitovim sinjim očima: i dalje su, kao i obično, ljupko lutale po radnoj sobi. Nasmešile su mu se i on im, s naporom, uzvрати osmehom.

„Hm, hm“, nakašlja se don Rigoberto, posle nekoliko sekundi zloslutnog ćutanja. Nije znao šta da kaže. Da li je odista bilo moguće da mu se Lukrecija i o tome poveravala, da je malom pričala šta su radili noću? Naravno da nije, gluposti. To su bile Fončitove fantazije, nešto tipično za njegov uzrast: otkrivao je nestašluk, bujala mu je seksualna znatiželja, narastajući libido mu je punio glavu maštarijama kako bi izazvao razgovore o opčinjavajućim tabu temama. Najbolje je zaboraviti sve to i raspršiti neprijatan trenutak običnim pričama.

„Zar nemaš nikakav domaći zadatak za sutra?“, upita ga. „Već sam ga uradio“, odgovori mališa. „Imao sam samo jedan, tata. Sastav na slobodnu temu.“

„Tako, dakle?“, navaljivao je don Rigoberto. „A koju si temu odabrao?“

Dečaku se lice opet užarilo od prostodušnog veselja i don Rigoberto najednom oseti smrtni strah. Šta se to dešavalo? Šta će se desiti?

„Pa o njoj, tata, o komu bih drugom?“, zapljeska Fončito. „Dao sam mu naslov: „Pohvala pomajci“. Kako ti se čini?“ „Vrlo dobro, to je lep naslov“, odvrati don Rigoberto. I gotovo ne razmišljajući, dodade uz pritvoran osmeh: „Liči na naslov nekog erotskog romančića.“

„A šta je to erotski?“, vrlo ozbiljno upita dečak.

„To ti je u vezi sa fizičkom ljubavlju“, objasni mu don Rigoberto.

Odsutno je pijuckao iz svoje čaše. „Izvesne reći, kao što je ova, poprimaju smisao samo s vremenom, zahvaljujući iskustvu, ono je važnije od svih definicija. Sve će to doći malo-pomalo; nema nikakvog razloga da žuriš, Fončito.“ „Kako ti kažeš, tata“, složi se mališa trepćući; imao je duge trepavice koje su senčile njegove kapke ljubičastim prelivima. „Znaš, voleo bih da pročitam tu tvoju 'Pohvalu pomajci'.

„Naravno, tatice“, živnu mališa. Skoči na noge i pohita. „I ako ima neku grešku, ispravićeš mi je.“

Tokom nekoliko minuta koliko je Fončitu bilo potrebno da se vrati, don Rigoberto oseti da mu nelagodnost raste. Možda previše viskija? Ne, otkud bi to bilo. Da li je taj pritisak u slepoočnicama nagoveštavao da će se razboleti? U kancelariji je već nekoliko njih imalo grip. Ne, nije to bilo. A šta je, onda? Pade mu na um ona fraza iz Fausta koja ga je kao dečaka toliko uzбудila: „Volim onog koji žudi za nemogućim.“ On je želeo da to bude njegova životna krilatica i, na izvestan način mada skroviti, podsticao je osećanje da je dosegao taj ideal. Otkud mu onda to nelagodno predosećanje da mu se pod nogama otvara provalija? Kakva mu to pogibelj preti? Kako? Gde? Pomisli: „Apsolutno je nemoguće da je Fončito čuo Lukreciju kako kaže 'Doživela sam jedan bogovski orgazam'“. Spopade ga napad smeha i on mu dade na volju, ali bez trunke veselja, praveći samo jednu žalosnu grimasu koju mu je uzvraćalo staklo erotske vitrine. Alfonso je opet bio pred njim. U ruci je držao svesku. Predade mu je bez reči, usredsređeno ga gledajući u oči tim plavičastim, tako staloženim i tako nedužnim pogledom koji je, kako je govorila Lukrecija, „ljude terao da se osećaju prljavo“.

Don Rigoberto stavi naočare i upali lampu. Poče naglas da čita pravilna kaligrafska slova ispisana crnim mastilom, ali zaneme na pola prve rečenice. Nastavi da čita u tišini, lagano mičući usnama uz poneki treptaj. Uskoro usne prestadoše da mu se miču. Ostadoše

otvorene, otromboljene, dajući njegovom licu zaglupljen, budalast izraz. Jedna balava nit se otkaçi sa njegove vilice i umaza rever sakoa, ali on kao da to ne primeti jer je ne obrisa. Oči su mu šetale sleva nadesno, ponekad brzo, a ponekad lagano, da bi se načas vratile, kao da nije dobro razumeo ili kao da nisu mogle prihvatiti da je ono što su pročitale odista bilo napisano. Ni jedan jedini put, za vreme polaganog, beskrajnog čitanja, nisu se oči don Rigoberta podigle sa sveske da pogledaju dečaka koji je, nesumnjivo, i dalje bio na istom mestu, loveći njegove reakcije, iščekujući da se čitanje okonča i da on kaže ili učini ono što je imao da kaže ili da učini. A šta je to trebalo da kaže? Šta da učini? Don Rigoberto oseti da su mu ruke orošene znojem. Kapljice znoja skliznuše sa njegovog ćela na svesku i razmazaže mastilo nekoliko bezobličnih mrlja.

Gutajući pljuvačku, natrapa na pomisao: „Voleti nemoguće ima svoju cenu koja se pre ili kasnije plaća.”

Grdno se napregnu, zatvori svesku i podiže pogled. Da, Fončito beše pred njim, sa svojim lepim, blaženim licem. „Lucifer mora daje bio ovakav”, pomisli Don Rigoberto dok je prinosio ustima praznu čašu u potrazi za novim gutljajem. Po zveckanju stakla o zube zapazi koliko mu drhti ruka. „Šta ovo znači, Alfonso?”, procedi. Boleli su ga kutnjaci, jezik, vilica. Nije prepoznavao vlastiti glas.

„Koje, tata?”

Gledao gaje kao da ne shvata šta se dešava.

„Šta znače ove... izmišljotine?”, zamuckivao je, osećajući užasavajuću zbrku koja mu je kao kleštima razdirala dušu. „Jesi li pošasavio, mališa?”

Kako si samo mogao da izmisliš tako ogavne prljavštine?”

Ućuta jer nije znao šta bi još rekao i oseti da je zgađen i zapanjen onim što je izrekao. Mališino lice zgasnu i ražalosti se. Gledao ga je ne shvatajući, a u zenicama mu je titralo ponešto bola i smetenosti, ali ni tračak straha. Posle nekoliko trenutaka, don Rigoberto ga

najzad začu kako kaže ono što je, usred užasa koji mu je ledio srce, očekivao da će reći: „Ali to nisu izmišljotine, tata. Ama sve što pričam je živa istina, sve se baš tako dogodilo.“

Samo usud ili bogovi mogli su da smisle da don Rigoberto upravo tog časa čuje kako se otvaraju glavna vrata i prepozna milozvučni Lukrecijin glas koji je majordomu poželeo dobro večer. Uspeo je da domisli kako se bogati neizveštačeni noćni svet snova i nesputanih želja koji je s toliko truda bio saznao raspršuje kao mehur od sapunice. I njegova izmoždjena mašta smesta očajnički požele da se prometne: da ga pretvori u samotnika, čistunca lišnog svih apetita, spasenog od svih đavola tela i seksa. Da, da, to je njegovo pravo biće. Pustinjak, kaluđer, sveštenik, anđeo, arhanđel koji duva u nebesku trubu i silazi u vrt da donese blagovesti pobožnim devama.

„Zdravo, zdravo, gospodine i gospodičicu', zacvrkuta sa dovratka radne sobe donja Lukrecija.

Njena snežnobela ruka dobaci i ocu i sinu po jedan lepršav poljubac

Rumeni mladić

PODNEVNA TOPLOTA me je uspavala i nisam osetila da dolazi. Ali otvorih oči i on bese tu, kraj mojih nogu, sred ružičaste svetlosti. Da li je odista bio tamo? Da, nisam sanjala. Mora biti da je ušao na sporedna vrata koja su moji roditelji ostavili otvorena, ili je možda preskočio živicu vrla, živicu koju svaki mladić može da savlada bez po muke.

Ko je on? Ne znam, ali sam ubeđena da je bio ovde, eto baš u ovom tremu, da je klecao kraj mojih stopa. Videla sam ga i čula. Tek što je otišao. Ili bi bilo bolje reći, tek što se rastvorio? Da: klečao je kraj mojih stopa. Ne znam zašto je kleknuo, ali nije to učinio da mi se naruga. Od početka se prema meni ophodio tako ljupko i s toliko uvažavanja, pokazao toliko poštovanje i poniznost, da je smetenost što me preplavi kad u svojoj blizini spazih neznanca iščeznula kao rosa na suncu. Kako je moguće da se ne oseti nikakva uzdržanost kad se ostane nasamo sa jednim strancem? S nekim ko je ko zna kako ušao u vrt moga doma? Ne razumem. Ali sve vreme dok je mladić ovde bio, obraćajući mi se onako kako se obraća kakvoj značajnoj gospi a ne skromnoj devojci poput mene, osećala sam se zaštićenije no kad sam bila okružena roditeljima ili subotom, u Hramu.

A kako je samo bio lep! Ne bi trebalo to da kažem, ali je cela istina da nikad ne videh tako skladno i nežno biće, tako savršenih oblika i tako umilnog glasa. Jedva sam bila kadra da ga pogledam; svaki put kad bih podigla oči i bacila pogled na njegove meke obraze, čisto celo ili duge trepavice nad njegovim krupnim očima prepunim dobrote i mudrosti, osetila bih na licu neko toplo svitanje. Da li će to biti ono što, prošireno na čitavo telo, osećaju cure kad se zaljubljuju? Tu toplotu što ne dopire spolja, već iznutra, iz dubine tela, iz dubine srca? Moje druge iz sela potanko o tome pričaju, znam ja to, ali kad im priđem, one učute jer znaju da sam veoma stidljiva i da me izvesne teme – eto ta, na primer, o ljubavi – toliko zbunjuju da mi se lice zažari i da počnem da mucam. Da li je loše biti takav? Ester kaže da nikad neću spoznati šta je ljubav, tako stegnuta i stidljiva. A

Debora većito pokušava da me podstakne: „Moraš biti smelija ili će ti život tužno proći.“

Ali rumeni mladić je govorio da sam ja ta izabrana, da su mu, od svih žena, pokazali na mene. Ko? Zašto? Šta li sam to dobro ili rđavo učinila da bi me neko izdvojio? Znam ja vrlo dobro koliko malo vredim. U selu ima i lepših i marljivijih cura od mene, mnogo jačih, bistrijih, odvažnijih.

Zašto su, dakle, baš mene izabrali? Zato što sam povučenija i plašljivija?

Zbog moje strpljivosti? Zato što se lepo ophodim sa svima? Zbog nežnosti s kojom muzem našu kozicu i što se radujem jednostavnim, svakodnevnim poslovima kao što su čišćenje kuće, zalivanje bašte i spremanje jela mojim roditeljima? Ne verujem da imam drugih vrlina do ovih, ako su uopšte i to neke vrline, a ne mane. Debora mi je jednom, baš nedavno, rekla: „Ti ničemu ne težiš, Marija“. Možda je to i tačno. Šta da radim kad sam takva rođena: volim život i svet mi se čini lepim takav kakav je. Zato će reći da sam prosta. Nesumnjivo jesam, jer sam oduvek izbegavala komplikacije. Ali imam i ja nekih želja. Volela bih, na primer, da moja kozica nikad ne skonča. Kad mi liže ruku, mislim kako će jednog dana uginuti i tada mi se srce čepa. Nije dobro patiti. Volela bih, takođe, da niko ne pali.

Mladić je govorio besmislene stvari, ali tako milozvučno i ljupko da se nisam usudila da se nasmejem. Da će me blagosiljati, mene i plod moje utrobe. Eto to je govorio. Da nije možda bio čarobnjak? Da tim recima nije pravio neku urotu za ili protiv nekog, nečeg? Nisam umela da ga to upitam. Na njegove reči jedino sam uspela da promrsim ono što odgovaram kad mi roditelji pridikuju ili kad me kore: „Dobro, učiniću ono što mi sleduje, gospodine.“ I pokrih stomak rukama, sva preplašena.

Da lije „plod moje utrobe“ značilo da ću roditi dete? Kako bih srećna bila! Dabogda da bude muškarčić, tako ljubak i tajnovit kao mladić što dođe da me vidi.

Ne znam da li da se radujem ili da se žalostim zbog ove posete.

Predosećam da će se zbog nje moj život izmeniti. Ali kako? Da li će mi biti bolje ili će me snaći nedaće? Zašto, sred te radosti koju doživljavam pri sećanju na slatke reči ovoga mladića, osećam odjednom strah, kao da se iznenada otvara zemlja i pod mojim nogama pomalja ponor, načičkan užasnim čudovištima, u koji me žele naterati da skočim?

Rekao je lepe stvari koje su prekrasno zvučale, ali ih je bilo teško razumeti. „Izuzetna sudbina, čudesni usud“, između ostalog. Na šta se to odnosilo? Moj način postojanja predodređuje me pre za ono obično, svakodnevno. Sve ono što odskaka ili nije u skladu sa uobičajenim, bilo kakav postupak ili pokret koji narušavaju običaj ili normalnost, koči me i razoružava. Kada neko preda mnom preteruje ili ispada srnešan, lice mi se zažari i patim zbog njega. Osećam se lagodno samo kad primetim da me drugi ne primećuju. „Marija je tako povučena da deluje nevidljivo“, poigrava se sa mnom moja susedka Rahela. Ja volim da je čujem da tako govori. Tačno je: proći nezapaženo za mene znači biti srećna.

Ali to ne znači da mi nedostaju snovi i osećanja. Jedino što me nikad nije privlačila izuzetnost. Zapanjuju me prijateljice kad ih slušam: želele bi da putuju, da imaju mnogobrojnu poslugu, da se udaju za kralja. Mene takve maštarije plaše. Šta bih ja radila u drugim zemljama, među svetom tako drukčijim od moga, slušajući neke druge jezike? I kakva bih kukavna kraljica tek bila ja kojoj zamre glas a ruke se tresu kad me sluša neko nepoznat? Ono što od života tražim jesu častan suprug, zdrava deca i miran život bez gladi i bez straha. Šta je mladić mislio pod onim „izuzetna sudbina, čudesna“? Sramežljivost me je sprečila da mu odgovorim kako sam morala: „Ja nisam pripravna za to, nisam ja ta o kojoj vi govorite. Otiđite kod lepe Debore, biće bolje, ili kod otresite Judite, ili u Rahelinu kuću, ona je tako pametna. Kako možete meni doneti blagovesti da ću biti kraljica svih ljudi? A tek reći da će se meni moliti na svim jezicima i da će moje ime obeležiti sve vekove kao što zvezdešaraju nebo? Prevarili

ste se u izboru devojke i kuće, gospodine moj. Ništavna sam ja za toliku veličinu. Ja takoreći ne postojim.

Pre no što je otišao, mladić se sagnuo i poljubio skut moje halje.

Načas spazih njegova leđa, i na njima dugu, kao da su tamo bila neka krila leptira:

A sad je otišao i ostavio me da razbijani glavu sumnjama. Zašto li se ophodio prema meni kao prema kakvoj uvaženoj gospi ako sam još bez svog čoveka? Zašto me je nazivao kraljicom? Zašto otkrih sjaj suza u njegovim očima kad mi je predskazao da ću patiti? Zašto li me je nazvao majkom, ako sam još devica? Šta se to događa? Šta li će se sa mnom dogoditi posle ove posete?

Epilog

ZAR SE nikad ne kaješ, Fončito?", upita iznenada Hustinijana.

Skupljala je dečakovu odeću i slagala je preko stolice, onu odeću koju je mališan poskidao sa sebe i košarkaški razbacao na sve strane.

„Da se kajem?“, iznenadi se zvonki glas. „A zbog čega, Hustita?“ Sagnula se da dohvati par zeleno-crvenih kariranih čarapa i krišom ga posmatrala u ogledalu komode: Alfonso je upravo seo na rub postelje i navlačio donji deo pidžame, skupljajući i protežući noge. Hustinijana spazi kako se pomaljaju njegove bele, vitke noge ružičastih peta, vide kako miče svim prstima kao da radi vežbe. Njen pogled najzad susrete dečakove oči, a on joj se istog časa nasmeši.

„Ne pravi mi se nevinašce, Fončo“, reče ona i uspravi se. Podbočila se i uzdahnula, smeteno posmatrajući dečaka. Osećala je da će je opet savladati gnev. „Nisam ti ja ona! Mene nećeš ni kupiti ni prevariti praveći to svetačko lice. Reci mi jednom zasvagda istinu. Zar se zaista nimalo ne kaješ?“

Alfonso prsnu u smeh, šireći ruke i poleduške pade na postelju.

Mlatarao je nogama po vazduhu, šutirao i tobože prihvatao zamišljenu loptu. Smejao se snažno i napadno, i Hustinijana u tom smeh u ne nazre ni tračak podsmeha ili zle namere. „E, curo moja“, pomisli, „ko da shvati ovog balavca.“ „Bogom ti se kunem da nemam pojma o čemu govoriš! uzviknu dečak i ponovo sede. Ubedljivo poljubi svoje ukrštene prste, radi uroka. „Ili mi možda postavljaš zagonetku, Hustita?“

„Upadaj već jednom u krevet jer se možeš prehladiti. Nije mi nimalo stalo da te lečim.“

Alfonso je smesta poslušao. Poskoči, zadiže pokrivače, čilo se uvuče među njih i na mestu jastuk pod leđa. Onda ostade da gleda devojkicu, razmaženo i nekako naduveno, kao da treba da primi neku nagradu.

Kosa mu je padala preko čela, a njegove krupne oči su bleskale u polumraku jer se svetlost lampe zadržavala na njegovim obrazima. Usta bez usana bila su mu poluotvorena, razmećući se kao sneg belom niskom zuba, koje je upravo bio oprao.

„Govorim ti o donji Lukreciji, đavolčiću, t ti to vrlo dobro znaš. Zato nemoj tu da mi se pretvaraš“, reče ona. „Zar ti nije žao zbog onog što si joj učinio?“

„Ah, ti o njoj!“, uzviknu dečko tobož razočarano, kao da mu je to previše očigledna ili previše dosadna tema. Sleže ramenima i ne časeći časa, dodade: „Zašto bi mi bilo žao? Da mi je majka, pa i da mi bude žao.“

Ali reci, da možda nije?“ Ni u njegovom tonu ni u izrazu lica ne beše nikakve ozlojeđenosti niti srdžbe kad je o njoj govorio: ali je upravo ta ravnodušnost izluđivala Hustinjanu.

„Zbog tebe ju je tvoj tata najurio iz ove kuće kao psa“, došapnu mu, nekako zgasla, tužna, ne okrećući glavu prema njemu, pogleda uprtog u uglancan parket. „Prvo si lagao nju, a sada njega. Zbog tebe su se rastali, a bili su tako srećni. Ti si kriv što se ona sad zacelo oseća kao najkukavnija žena na svetu! A ni don Rigobertu nije bolje od kada se rastao od tvoje maćehe. Liči na dušu u paklu! Zar ne shvataš kako su ga za samo nekoliko poslednjih dana pritisle godine? Ali ti se ni zato ne kaješ! A pretvorio si se u sveca i bogomoljca kakvom nema ravna! Ljudi postaju takvi kad osete da im se bliži kraj! I to sve tvojom krivicom, razbojnice jedan!“

Preplašeno se okrete prema mališanu pri pomisli da je rekla više no što je trebalo. Otkad se sve to ispodešavalo, nije se više uzdala ni u šta i ni u koga u ovoj kući. Fončito isturi lice k njoj dok mu je pozlaćena kupa svetlosti lampe okrunjivala glavu. Delovao je zapanjeno.

„Ali ja nisam ništa učinio, Hustita“, zamuckivao je, treptao, i ona spazi kako mu se Adamova jabučica penje i spušta po vratu kao u uznemirene zverčice.

„Ja nikad nisam lagao nikoga, a ponajmanje svog oca.“ Hustinijani se lice zažari.

„Lagao si ti čitav svet, Fona!“, povisi glas. Ali namah ućuta. zapušivši sebi usta jer tog časa začu, tamo gore, kako je potekla voda u umivaonik.

Don Rigoberto je započeo svoje večernje pranje, znatno kraće posle odlaska donje Lukrecije. Sada je redovno odlazio rano na počinak i više se nije moglo ćuti da pevuši operetske arije dok se umiva. Kad je Hustinijana opet progovorila, obratila se dećaku tiho, pripretivši mu kađiprstom:

„Mene si takođe lagao, to je jasno. Kad samo pomislim kako sam progutala priću da ćeš se ubiti jer te donja Lukrecija ne voli.“ Tad se dećakovo lice naglo smraći.

„Nije to bila lađ“, reće, hvatajući je za ruku i drmusajući je. „Beše cela istina, baš tako je bilo! Da je maćeha nastavila da se odnosi prema meni kao što se tih dana ponašala, ubio bih se! Kunem ti se da bih, Hustita!“

Devojka zlovoljno trgnu ruku i odmaće se od postelje.

„Ne zaklinji se uzaman jer te bog može kazniti“, promrmlja.

Ode do prozora i, razmaknuvši zastore, primeti da je nekoliko zvezda sja na nebu, Ostade tako da ih gleda, zatećena. Kako se retko mogu videti ta mala titrava svetla umesto uobićajene izmaglice! Kad se okrenula, dećko je već bio dohvatio knjigu sa noćnog stoćića i nameštao jastuk, spremajući se da čita. Činilo se da je opet miran i zadovoljan, pomiren sa svetom i sa svojom savešću.

„Reci mi barem jedno, Fonćito.“

Tamo gore voda se uz postojan, nepromenljiv žubor slivala u umivaonik, a na krovu su maćke maukale ti žaru borbe ili strasti.

„Šta to, Hustita?"

„Da li si sve to smislio još na samom početku? Čitav taj cirkus kako je obožavaš, to pentranje na krov da je uhodiš kad se kupa, ono preteće pismo da ćeš se ubiti? Jesi li sve to uradio namerno? Samo da bi te ona zavolela i da bi posle mogao da je tužiš tati da te kvari?"

Dečko položi knjigu na stočić, obeleživši olovkom gde je stao.

Uvređena grimasa raščini njegovo lice.

„Ja nikad nisam rekao da me je ona kvarila, Hustita!", uzviknu sablažnjen, mlatarajući rukom po vazduhu. „To je već tvoja izmišljotina, ne hvataj me u zamku! Moj tata je kazao da me je kvarila! Ja sam samo napisao onaj sastav u kome sam prepričao šta smo radili. Dakle, istinu.

Ništa nisam slagao. Nisam ja kriv što ju je on najurio. U krajnjoj liniji, ono što je rekao je istina. Ona me, u stvari, jeste kvarila. Ako je moj tata tako kazao, onda će biti dajee tako. Zašto se ti toliko brineš oko svega toga? Možda bi više volela da si s njom otišla nego što si ostala u kući?"

Hustinijana se leđima osloni o policu na kojoj je Alfonso držao svoje pustolovne knjige, zastavice, diplome i školske fotografije. Napola sklopi oči i pomisli: „Još pre nekog vremena je trebalo da odem, to je istina.“ Od kada je donja Lukređcija otišla, imala je neko predosećanje da i nju ovde vreba opasnost, pa je živela kao na žeravici, stalno strepeći da će i ona pasti u klopku iz koje će izaći još gore no Fončitova maćeha, samo ako joj makar na tren popusti oprez. Nije bilo razborito ovako se suočiti sa mališanom. Neće ona to uraditi nikad više jer Fončito nije bio obično dete, uprkos mladosti, već neko prepredeniji i domišljatiji od svih odraslih koje je poznavala. Ali ko bi, istini za volju, u to poverovao gledajući to ljupko lice i te lutkaste crte?

„Jesi li zbog nečega ljuta na mene?", začu ga kako ganuto pita.

Bolje će biti da ga više ne izaziva; bolje da sklopi mir.

„Ne, nisam”, odgovori i krenu ka vratima. „Nemoj dugo da čitaš jer sutra ujutro ideš u školu. Laku noći”

„Hustita.”

Ona se okrenu da ga pogleda kad se već uhvatila za kvaku.

„Šta hoćeš?”

„Molim te, ne ljuti se na mene.“ Preklinjao ju je očima i dugim, oborenim trepavicama; vapije je iskrivljenim polunapučenim ustašcima i rupicama na užagrenim obrazima. „Ja tebe mnogo volim. Ali ti, baš naprotiv, ti mene mrziš, zar ne, Hustita?”

Govorio je kao da će svakog časa briznuti u plač.

„Ne mrzim te, ludice, kako bih mogla da te mrzim!” Tamo gore voda je i dalje tekla jednoličnim zvukom, povremeno prekidanim kratkim zagušenjima, uz mestimičan bat koraka don Rigoberta ushodanog s kraja na kraj kupatila.

„Ako je tačno da me ne mrziš, daj mi barem poljubac na rastanku.

Kao pre, zar si zaboravila?”

Ona posumnja na tren, ali potom pristade. Priđe postelji, nagnu se i brzo ga poljubi u kosu. Ali dečko je zadržao, svijajući joj ruke oko vrata i ulagujući joj se, počeo da se prenamaže dok se Hustinijana i protiv svoje volje ne nasmeši. Spazivši ga kako se tako benavi, plazi jezik, koluta očima, mlatara glavom, diže i spušta ramena, učini joj se prekrasan mališan kakvim se predstavljao, a ne okrutan, hladan davolan koji mu se gnezdio u nedrima.

„Dobro, dobro, prestani s tim izmotavanjem, Fončo. Hajde sad na spavanje!”

Poljubi ga opet u kosu i uzdahnu. I mada je sebi upravo obećala da mu neće opet o tome govoriti, namah začu svoj glas kako užurbano kaže, dok je posmatrala te zlaćane vlasi koje su mu padale preko nosa: „Jesi li sve to radio zbog donje Eloise? Zašto nisi hteo da bilo ko zauzme mesto tvoje mame? Zašto nisi mogao da podneseš da donja Lukrecija zauzme njeno mesto u ovoj kući?”

Oseti kako se dečak u tišini ukrutio i mozgao šta da joj odgovori. A onda je ručice svinule oko njenog vrata stegnuše i nagnaše da pogne glavu tako da bi usta bez usana mogla da priđu tik uz njeno uho. Ali umesto da čuje kako sriče tajnu koju je očekivala da će joj poveriti, oseti da je gricka i ljubi po ivici uha i po vratu dok je žmarci ne podiđoše.

„Učinio sam sve to zbog tebe, Hustita”, začu ga kako šapće s nekom baršunastom nežnošću, „ne zbog moje mame. Učinio sam to da bi otišla iz ove kuće i da u njoj ostanemo sami samcati moj tata, ja i ti. Jer ja tebe...”

Zapanjena, devojka oseti kako se mališanova usta pripijaju uz njena.

„O moj bože, o moj bože!” Ona se otrgnu iz njegovih ruku, odgurnu ga, otrese ga se. Posrćući izađe iz sobe brišući usta, sve se usput krsteći.

Činilo joj se da će joj srce pući od gneva ako ne dođe do vazduha. „Bože moj, bože moj.”

Već napolju, u hodniku, ona začu kako se Fončito opet smeje. I to ne sarkastično, niti podrugljivo, ponajmanje njenom stidu i zgražanju koji su je preplavljali. Nego od srca, veselo, kao da proslavlja srećnu zgodu.

Svež, pun, zdrav, dečji – njegov smeh je poništavao zvuk vode u umivaoniku i kao da je ispunjavao čitavu noć, uspinjao se do zvezda, koje se, eto, pomoliše jednom na muljevitom nebu Lime.

O AUTORU

Jedan od gorostasa savremene svetske literature, najveće ime nove latinoameričke proze, Mario Vargas Ljosa rođen je 1936. godine u Arekipi (Peru), ali je najranije detinjstvo proveo u bolivijskom gradu Koćabambi.

Na Univerzitetu San Markos u Limi diplomirao je književnost. Tokom studija bavi se novinarstvom, radi kao spiker na radiju i počinje da piše prve priče (objavljene 1959. pod naslovom Vode). Postdiplomske studije pohađa u Madridu, nastavlja ih u Parizu, gde radi i kao prevodilac, profesor, spiker i urednik. Predavao je i na više poznatih univerziteta u Evropi i SAD).

Za prvi roman Grad i psi, objavljen 1963. u Barseloni, dobija

„Nagradu biblioteke Breve“, kao i „Nagradu kritike“. Nagradu Romulo Galjegos dobija 1967. g. za roman Zelena kuća.

M. V. Ljosa je bio i predsednik Međunarodnog PEN kluba. Ťivi naizmenično u Limi i Barseloni.

Dosadašnji književni opus Vargasa Ljose je veliki i raznovrstan. Autor je velikog broja romana, dve knjige pripovedaka, nekoliko drama, studija i niza teorijsko-kritičkih tekstova. Glavna dela su romani: Grad i psi (1963), Zelena kuća (1965), Razgovor u Katedrali (1969), Partiakon i posetiteljke (1973) Tetka Hulija i piskaralo (1977), Rat za smak sveta (1981), Povest o Majti (1984), Koje ubio Palomma Romera? (1986), Pripovedač (1987).

Table of Contents

[Start](#)